MODUL KOMPETENSI PBD

Sejarah

TINGKATAN 3 KSSM

Memperkenalkan chatbot AI yang direka khas untuk guru

AI Buddy Rakan Digital Guru

Mengapakah AI Buddy?

... kerana setiap guru mempunyai keperluan PdPc yang berbeza.
AI Buddy menjana RPH secara dinamik yang disesuaikan mengikut topik, tempoh pengajaran dan objektif pembelajaran. ***#RPH***

... kerana setiap guru memerlukan bentuk nota yang berbeza mengikut keperluan murid.
AI Buddy memenuhi keperluan tersebut dengan menjana nota dalam bentuk peta minda, jadual atau penerangan yang lebih mudah difahami. ***#Nota Pintar***

... kerana setiap guru memerlukan latihan yang sesuai untuk murid.
AI Buddy menjana soalan mengikut format peperiksaan, aras kesukaran dan hasil pembelajaran yang dipilih.
#Soalan Berformatkan Peperiksaan

... kerana setiap murid mempunyai tahap penguasaan yang berbeza.
AI Buddy menjana latihan pemulihan dan pengayaan yang disesuaikan mengikut keperluan mereka. ***#Praktis Pemulihan dan Praktis Pengayaan***

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Bagaimanakah AI Buddy digunakan?

LOG MASUK

Log masuk ke ePelangi+.
https://plus.pelangibooks.com/

KLIK

Klik pautan AI Buddy bagi buku ini.
** Akaun Gemini diperlukan*

TANYA

Mulakan perbualan dengan bertanya tentang RPH, nota, soalan atau praktis.

TERIMA

Edit atau guna maklum balas.

Prom Berkesan untuk Menjana Hasil yang Diingini

RPH

1. Bina RPH bab *[urutan]*, *[bilangan]* minit, *[BM]*.
2. Bina RPH topik *[nama]*, *[bilangan]* jam, aras murid *[rendah/sederhana/tinggi]*.
3. Sediakan RPH bab *[urutan]*.

Soalan Berformatkan Peperiksaan

1. Beri soalan interaktif Bahagian A, topik *[nama]*.
2. Sediakan soalan Bahagian *[A/B/C]*, bab *[urutan]*, aras *[rendah/sederhana/tinggi]*.
3. Sediakan *[bilangan]* soalan Bahagian *[A/B/C]*, nisbah aras R:S:T *[nombor nisbah]*.

Nota Pintar

1. Buat nota penting untuk murid, bab *[urutan]*, *[BM]*.
2. Jana nota infografik, topik *[nama]*.
3. Sediakan nota dengan kuiz, topik *[nama]*.

Praktis Pemulihan dan Praktis Pengayaan

1. Beri *[bilangan]* soalan *[pemulihan/pengayaan]*, bab *[urutan]*.
2. Sediakan latihan *[pengayaan/KBAT/mencabar]*, topik *[nama]*.
3. Sediakan latihan *[pemulihan/asas]* dengan bimbingan, bab *[urutan]*.

Memperkenalkan chatbot AI yang direka khas untuk murid

Peringatan:
AI Buddy dan AI Mentor merupakan alat bantuan pembelajaran berasaskan kecerdasan buatan (AI). Respons yang diberikan mungkin mengandungi kesilapan. Anda disarankan sentiasa menyemak maklumat dengan buku teks, guru atau sumber rujukan yang sah.

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

CIRI-CIRI BUKU (EDISI CETAK)

1 Kandungan

Kandungan mengemukakan bahagian-bahagian buku berserta rujukan bahan-bahan digital sokongan dalam buku.

Kandungan

Rekod Pentaksiran Murid iv – viii

CAMPUR TANGAN DAN PENJAJAHAN KUASA BARAT

Bab 1 Kedatangan Kuasa Barat 1

Nota Pecut 1

1.1 Kestabilan dan Kemakmuran Negara Kita 2

1.2 Faktor Kedatangan Kuasa Barat ke Negara Kita 5

1.3 Persaingan Kuasa Barat untuk Mendapatkan Tanah Jajahan 7

3.2 Peluasan Kuasa British di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang 30

3.3 Pembentukan Negeri-negeri Melayu Bersekutu 33

3.4 Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Bersekutu 34

Praktis MASTERI 3 36

Bab 4 Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu 28

2 Rekod Pentaksiran Murid

Jadual untuk catatan **prestasi** Tahap Penguasaan Murid.

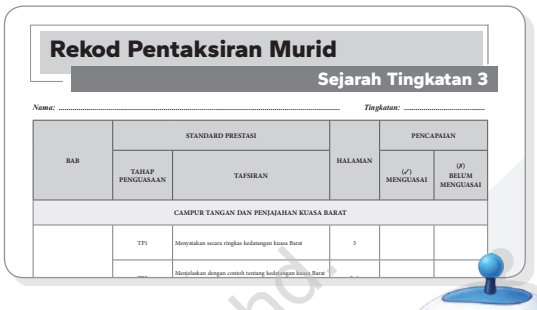

Rekod Pentaksiran Murid

Sejarah Tingkatan 3

Nama: ..... Tingkatan: .....

BAB	STANDARD PRESTASI		HALAMAN	PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	TAFSIRAN		(✓) MENGUASAI	(✗) BELUM MENGUASAI
CAMPUR TANGAN DAN PENJAJAHAN KUASA BARAT					
	TP1	Menyatakan secara ringkas kedatangan kuasa Barat	3		
		Menjelaskan dengan contoh tentang kedatangan kuasa Barat			

HALAMAN PBD FORMATIF

3 Nota Pecut

Nota disediakan bagi setiap bab dalam **bentuk poin ringkas** dan padat untuk **memudahkan pemahaman**.

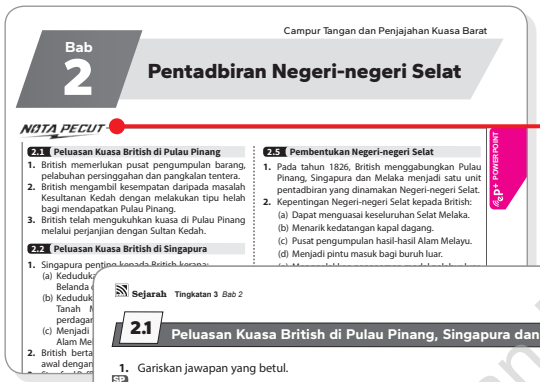

Campur Tangan dan Penjajahan Kuasa Barat

Bab 2 Pentadbiran Negeri-negeri Selat

NOTA PECUT

2.1 Peluasan Kuasa British di Pulau Pinang

1. British memerlukan pusat pengumpulan barang, pelabuhan persinggahan dan pangkalan tentera.
2. British mengambil kesempatan daripada masalah Kesultanan Kedah dengan melakukan tipu helah bagi mendapatkan Pulau Pinang.
3. British telah mengukuhkan kuasa di Pulau Pinang melalui perjanjian dengan Sultan Kedah.

2.2 Peluasan Kuasa British di Singapura

1. Singapura penting kepada British kerana:
(a) Kedudukan
(b) Kedudukan Tanah
perdagangan
(c) Menjadi Alam Me
2. British berta awal dengan

2.5 Pembentukan Negeri-negeri Selat

1. Pada tahun 1826, British menggabungkan Pulau Pinang, Singapura dan Melaka menjadi satu unit pentadbiran yang dinamakan Negeri-negeri Selat.
2. Kepentingan Negeri-negeri Selat kepada British:
(a) Dapat menguasai keseluruhan Selat Melaka.
(b) Menarik kedatangan kapal dagang.
(c) Pusat pengumpulan hasil-hasil Alam Melayu.
(d) Menjadi pintu masuk bagi buruh luar.

4 Petunjuk Muka Surat Buku Teks

Petunjuk muka surat disediakan untuk memudahkan **rujuk silang**.

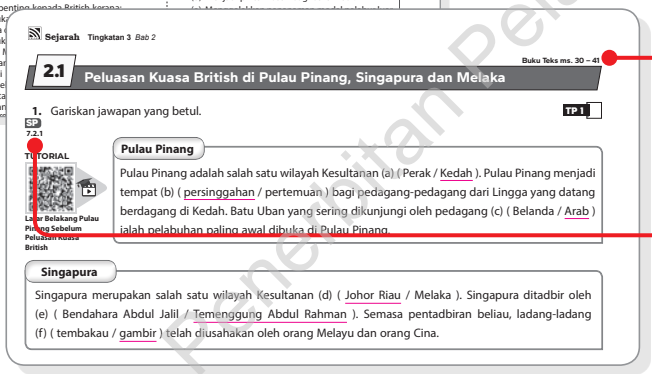

Sejarah Tingkatan 3 Bab 2

Buku Teks ms. 30 – 41

2.1 Peluasan Kuasa British di Pulau Pinang, Singapura dan Melaka

1. Gariskan jawapan yang betul. TP 1

7.2.1

TUTORIAL

Latar Belakang Pulau Pinang Sebelum Peluasan Kuasa British

Pulau Pinang

Pulau Pinang adalah salah satu wilayah Kesultanan (a) (Perak / Kedah). Pulau Pinang menjadi tempat (b) (persinggahan / pertemuan) bagi pedagang-pedagang dari Lingga yang datang berdagang di Kedah. Batu Uban yang sering dikunjungi oleh pedagang (c) (Belanda / Arab) ialah pelabuhan paling awal dibuka di Pulau Pinang.

Singapura

Singapura merupakan salah satu wilayah Kesultanan (d) (Johor Riau / Melaka). Singapura ditadbir oleh (e) (Bendahara Abdul Jalil / Temenggung Abdul Rahman). Semasa pentadbiran beliau, ladang-ladang (f) (tembakau / gambir) telah diusahakan oleh orang Melayu dan orang Cina.

5 Standard Pembelajaran (SP)

Petunjuk soalan yang dibina berdasarkan tafsiran DSKP dan membantu guru **melaksanakan PdPc** dengan lebih berkesan.

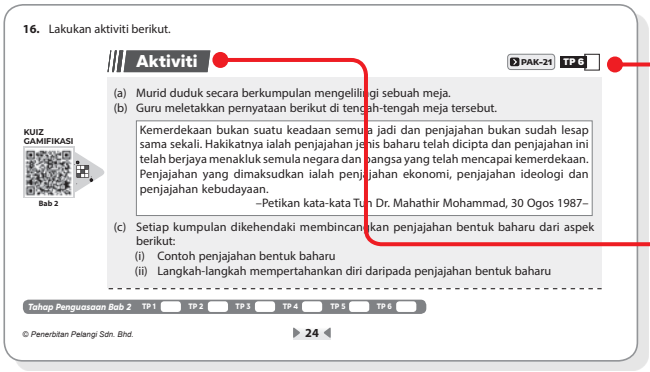

16. Lakukan aktiviti berikut.

Aktiviti PAK-21 TP 6

(a) Murid duduk secara berkumpulan mengelilingi sebuah meja.
(b) Guru meletakkan pernyataan berikut di tengah-tengah meja tersebut.

Kemerdekaan bukan suatu keadaan semula jadi dan penjajahan bukan sudah lesap sama sekali. Hakikatnya ialah penjajahan jenis baharu telah dicipta dan penjajahan ini telah berjaya menakluk semula negara dan bangsa yang telah mencapai kemerdekaan. Penjajahan yang dimaksudkan ialah penjajahan ekonomi, penjajahan ideologi dan penjajahan kebudayaan.

–Petikan kata-kata Tun Dr. Mahathir Mohammad, 30 Ogos 1987–

(c) Setiap kumpulan dikehendaki membincangkan penjajahan bentuk baharu dari aspek berikut:
(i) Contoh penjajahan bentuk baharu
(ii) Langkah-langkah mempertahankan diri daripada penjajahan bentuk baharu

KUIZ GAMIFIKASI

Bab 2

Tahap Penguasaan Bab 2 TP 1 TP 2 TP 3 TP 4 TP 5 TP 6

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd. 24

6 Tahap Penguasaan

Kotak Tahap Penguasaan untuk memudahkan guru **menilai murid**.

7 Aktiviti PAK-21

Aktiviti ini disertakan untuk menyempurnakan PdPc.

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

HALAMAN PBD SUMATIF

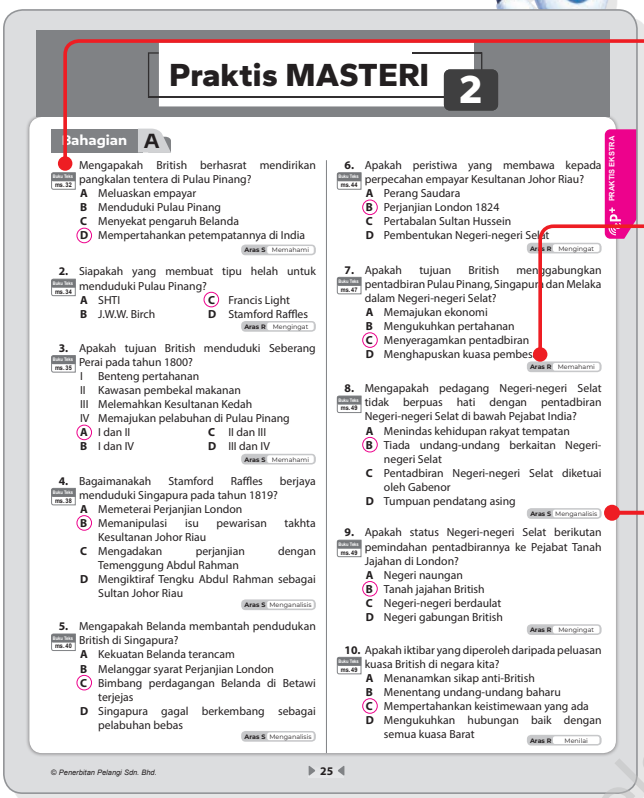

8 **Petunjuk Muka Surat Buku Teks**

Memudahkan rujuk silang.

9 **Penanda Aras Kesukaran**

Soalan dibahagikan kepada tiga aras kesukaran, iaitu Aras Rendah **(R)**, Sederhana **(S)** dan Tinggi **(T)**.

10 **Konstruk**

Konstruk soalan terdiri daripada Mengingat, Memahami, Mengaplikasi, Menganalisi, Menilai dan Mencipta.

11 **Pentaksiran Pertengahan Tahun**
Pentaksiran Akhir Tahun

Kertas model yang disediakan untuk menilai pencapaian keseluruhan murid.

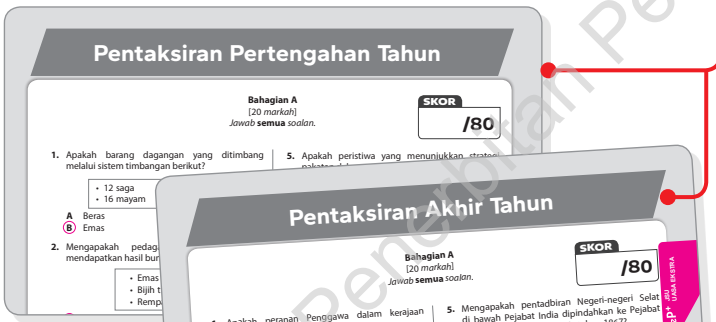

12 **Jadual Spesifikasi Ujian (JSU)**

Cakupan soalan mengikut tajuk dinyatakan dalam jadual ini.

MPTg3

https://plus.pelangibooks.com/Resources/ModulKompetensi/SejarahT3/KMMP.pdf

13 **MPTg3** **Kod QR**

Maklumat dan kertas model akan disediakan selepas format terkini diumumkan.

Jawapan

https://plus.pelangibooks.com/Resources/ModulKompetensi/SejarahT3/Jawapan.pdf

14 **Jawapan** **Kod QR**

Kod QR jawapan keseluruhan buku disediakan di halaman Kandungan.

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

15

BAHAN SOKONGAN DIGITAL Kod QR

Pautan Video

Pautan video pelbagai sumber untuk menyokong PdPc.

Pautan Info

Pautan info pelbagai sumber untuk menyokong pemahaman murid.

Video Tutorial

Video pengajaran yang berfokus pada sesuatu subtopik.

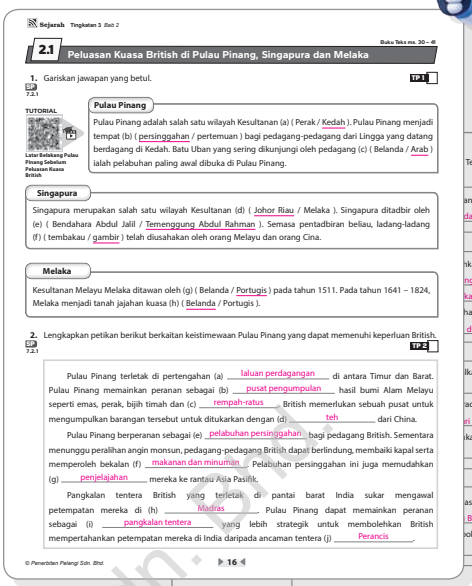
Sejarah Tingkatan 3 Bab 2

2.1 Peluasan Kuasa British di Pulau Pinang, Singapura dan Melaka

Buku Teks ms. 30 – 41

1. Gariskan jawapan yang betul. TP 1

TUTORIAL Latar Belakang Pulau Pinang Sebelum Peluasan Kuasa British

Pulau Pinang

Pulau Pinang adalah salah satu wilayah Kesultanan (a) (Perak / Kedah). Pulau Pinang menjadi tempat (b) (persinggahan / pertemuan) bagi pedagang-pedagang dari Lingga yang datang berdagang di Kedah. Batu Uban yang sering dikunjungi oleh pedagang (c) (Belanda / Arab) ialah pelabuhan paling awal dibuka di Pulau Pinang.

Singapura

Singapura merupakan salah satu wilayah Kesultanan (d) (Johor Riau / Melaka). Singapura ditadbir oleh (e) (Bendahara Abdul Jalil / Temenggung Abdul Rahman). Semasa pentadbiran beliau, ladang-ladang (f) (tembakau / gambir) telah diusahakan oleh orang Melayu dan orang Cina.

Melaka

Kesultanan Melayu Melaka ditawan oleh (g) (Belanda / Portugis) pada tahun 1511. Pada tahun 1641 – 1824, Melaka menjadi tanah jajahan kuasa (h) (Belanda / Portugis).

2. Lengkapkan petikan berikut berkaitan keistimewaan Pulau Pinang yang dapat memenuhi keperluan British. TP 2

Pulau Pinang terletak di pertengahan (a) laluan perdagangan di antara Timur dan Barat. Pulau Pinang memainkan peranan sebagai (b) pusat pengumpulan hasil bumi Alam Melayu seperti emas, perak, bijih timah dan (c) rempah-ratus . British memerlukan sebuah pusat untuk mengumpulkan barangan tersebut untuk ditukarkan dengan (d) teh dari China.

Pulau Pinang berperanan sebagai (e) pelabuhan persinggahan bagi pedagang British. Sementara menunggu peralihan angin monsun, pedagang-pedagang British dapat berlindung, membaiki kapal serta memperoleh bekalan (f) makanan dan minuman . Pelaluhan persinggahan ini juga memudahkan (g) penjelajahan mereka ke rantau Asia Pasifik.

Pangkalan tentera British yang terletak di pantai barat India sukar mengawal petempatan mereka di (h) Madras . Pulau Pinang dapat memainkan peranan sebagai (i) pangkalan tentera yang lebih strategik untuk membolehkan British mempertahankan petempatan mereka di India daripada ancaman tentera (j) Perancis .

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd. 16

Temenggung Daeng Ibrahim menyekat TP 3

an perairan Johor dan Singapura selamat dagangan.

kan pusat pentadbiran Johor dari nga, Singapura ke Tanjung Puteri untuk kan tekanan British.

harkan Tanjung Puteri sebagai ibu negeri dinamakan Bandar Iskandar Puteri.

kan pentadbiran Barat / birokrasi

adisional diperkukuh dengan unsur ri Barat.

kan sistem pendidikan.

asil hutan seperti getah perca kepada British.

oli perdagangan getah perca.

VIDEO Kota Iskandar Puteri masa kini

Memperkenalkan Sistem Kangcu

(i) Menggalakkan kemasukan buruh Cina untuk mengusahakan lada hitam dan gambir.

(j) Berjaya menjadi pengeluar lada hitam dan gambir yang terkemuka di Alam Melayu.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd. 90

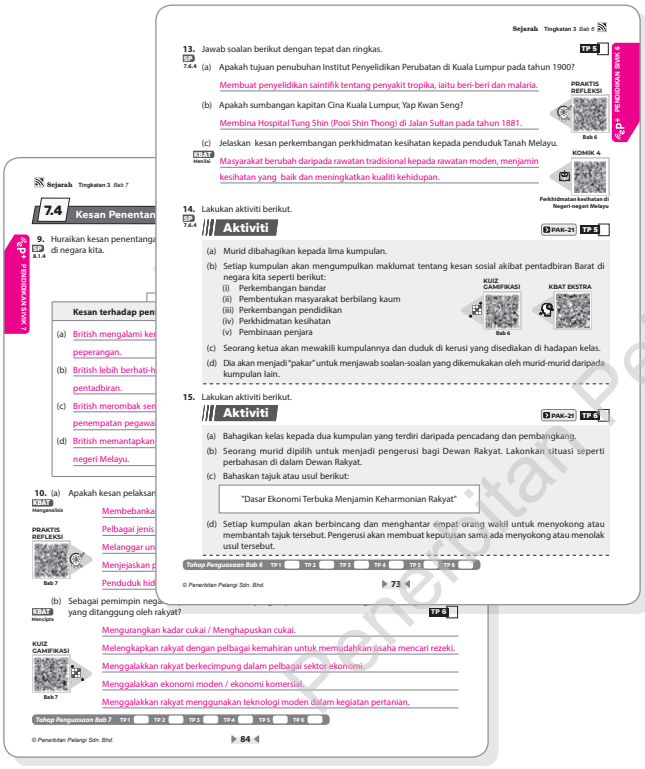
Sejarah Tingkatan 3 Bab 6

13. Jawab soalan berikut dengan tepat dan ringkas. TP 3

7.4.4 (a) Apakah tujuan penubuhan Institut Penyelidikan Perubatan di Kuala Lumpur pada tahun 1900?

Membuat penyelidikan saintifik tentang penyakit tropika, iaitu beri-beri dan malaria.

PRAKTIS REFLEKSI Bab 6

(b) Apakah sumbangan kapitan Cina Kuala Lumpur, Yap Kwan Seng?

Membina Hospital Tung Shin (Pooi Shin Thong) di Jalan Sultan pada tahun 1881.

(c) Jelaskan kesan perkembangan perkhidmatan kesihatan kepada penduduk Tanah Melayu.

KBAT Mencipta

Masyarakat berubah daripada rawatan tradisional kepada rawatan moden, menjamin kesihatan yang baik dan meningkatkan kualiti kehidupan.

KOMIK 4 Perkhidmatan kesihatan di Negeri-negeri Melayu

14. Lakukan aktiviti berikut. TP 4

Aktiviti PAK-21 TP 5

(a) Murid dibahagikan kepada lima kumpulan.

(b) Setiap kumpulan akan mengumpulkan maklumat tentang kesan sosial akibat pentadbiran Barat di negara kita seperti berikut:
(i) Perkembangan bandar
(ii) Pembentukan masyarakat berbilang kaum
(iii) Perkembangan pendidikan
(iv) Perkhidmatan kesihatan
(v) Pembinaan penjara

KUIZ GAMIFIKASI Bab 6 KBAT EKSTRA

(c) Seorang ketua akan mewakili kumpulannya dan duduk di kerusi yang disediakan di hadapan kelas.

(d) Dia akan menjadi "pakar" untuk menjawab soalan-soalan yang dikemukakan oleh murid-murid daripada kumpulan lain.

15. Lakukan aktiviti berikut.

Aktiviti PAK-21 TP 6

(a) Bahagikan kelas kepada dua kumpulan yang terdiri daripada pencadang dan pembangkang.

(b) Seorang murid dipilih untuk menjadi pengerusi bagi Dewan Rakyat. Lakonkan situasi seperti perbahasan di dalam Dewan Rakyat.

(c) Bahaskan tajuk atau usul berikut:

"Dasar Ekonomi Terbuka Menjamin Keharmonian Rakyat"

(d) Setiap kumpulan akan berbincang dan menghantar empat orang wakil untuk menyokong atau membantah tajuk tersebut. Pengerusi akan membuat keputusan sama ada menyokong atau menolak usul tersebut.

Tahap Penguasaan Bab 6 TP 1 TP 2 TP 3 TP 4 TP 5 TP 6

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd. 73

Sejarah Tingkatan 3 Bab 7

7.4 Kesan Penentan

9. Huraikan kesan penentang di negara kita. TP 3 5.1.4

KBAT Menganalisis

Kesan terhadap pen

(a) British mengalami ke peperangan.

(b) British lebih berhati-h pentadbiran.

(c) British merombak ser penempatan pegawa

(d) British memantapkan negeri Melayu.

10. (a) Apakah kesan pelaksan

KBAT Mengaplikasi

Membebanka

PRAKTIS REFLEKSI Bab 7

Pelbagai jenis

Melanggar un

Menjejaskan p

Penduduk hid

(b) Sebagai pemimpin neg yang ditanggung oleh rakyat? TP 6

KBAT Mencipta

Mengurangkan kadar cukai / Menghapuskan cukai.

KUIZ GAMIFIKASI Bab 7

Melengkapkan rakyat dengan pelbagai kemahiran untuk memudahkan usaha mencari rezeki.

Menggalakkan rakyat berkecimpung dalam pelbagai sektor ekonomi.

Menggalakkan ekonomi moden / ekonomi komersial.

Menggalakkan rakyat menggunakan teknologi moden dalam kegiatan pertanian.

Tahap Penguasaan Bab 7 TP 1 TP 2 TP 3 TP 4 TP 5 TP 6

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd. 84

Contoh Laporan Tugasan Sejarah

https://plus.pelangibooks.com/Resources/ModulKompetensi/SejarahT3/LaporanTST3.pdf

Contoh Laporan Tugasan Sejarah Kod QR

Laporan kerja lapangan yang lengkap untuk rujukan murid.

Cetus Idea

Rakaman audio yang membantu murid menjanakan idea bernas dan relevan untuk menjawab soalan.

Komik

Bahan grafik yang meringkaskan konsep menjadi visual yang santai dan mudah difahami.

Kuiz Gamifikasi

Aktiviti Wordwall untuk menguji kefahaman murid dengan cara yang seronok dan menarik.

KBAT Ekstra

Praktis menguji keupayaan murid untuk menjawab soalan aras tinggi.

Praktis Refleksi

Praktis membantu murid mengingat kembali konsep dan fakta asas yang dipelajari.

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

EDISI GURU INTERAKTIF (EG-i)

Di platform ePelangi+ , guru yang menerima guna (*adoption*) siri Modul Kompetensi PBD diberi akses kepada EG-i dan bahan sokongan ekstra PdPc untuk tempoh satu tahun.

Apakah itu EG-i ?

EG-i merupakan versi digital dan interaktif Edisi Guru Modul Kompetensi PBD secara dalam talian. Versi ini akan dapat mengoptimumkan penggunaan teknologi dalam pengajaran, memaksimumkan kesan PdPc, serta membangunkan suasana pembelajaran yang menyeronokkan dan responsif dalam kalangan murid.

Halaman Contoh EG-i

Klik Kod QR untuk mengakses bahan seperti Cetus Idea (audio), Video, Komik, Tutorial (video) dan Kuiz Gamifikasi.

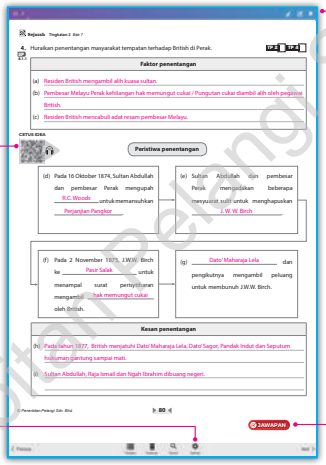

Alat sokongan lain:

- Pen
- Ruler
- Sticky Note
- Calculator
- Unit Converter
- Bookmark

Pilih paparan halaman (single/ double page) dan bahasa antara muka melalui *Setting*.

Klik butang JAWABAN untuk memaparkan atau melenyapkan jawapan semasa penyampaian PdPc.

ePelangi+

Bagaimanakah saya dapat mengakses semua bahan di ePelangi+ ?

Langkah 1

DAFTAR AKAUN

Bagi pengguna baharu ePelangi+, imbas kod QR di atas atau layari plus.pelangibooks.com. Klik *REGISTER* untuk *Create my new account.*

Semak e-mel dan klik pautan untuk mengaktifkan akaun.

Langkah 2

ENROLMEN

LOG IN ke akaun ePelangi+. Klik *Full Access* dan *Secondary [Full Access]*. Pilih tahun, siri, tingkatan dan tajuk yang dikehendaki. Masukkan *Enrolment Key* untuk mendaftar.

Hubungi wakil Pelangi untuk mendapatkan *Enrolment Key*.

Langkah 3

AKSES RESOS DIGITAL

Klik bahan untuk dimuat turun, diedit atau dimainkan.

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAHAN SOKONGAN PdPc EKSTRA

eP+ Nota Visual

Nota berwarna dalam bentuk grafik yang menarik.

eP+ PowerPoint

Slaid pengajaran PPT yang meliputi setiap topik dan subtopik.

eP+ Bank Soalan

Koleksi soalan mengikut topik.

eP+ Praktis Ekstra

Praktis tambahan berdasarkan format peperiksaan.

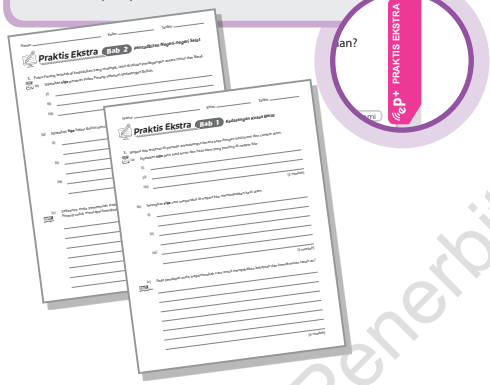

eP+ e-RPH

Rancangan Pengajaran Harian dalam bentuk MS Word.

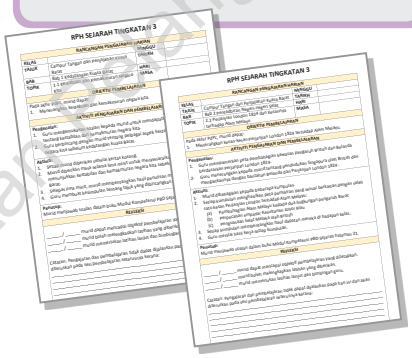

eP+ Praktis Penguasaan

Soalan yang membantu murid menguasai pengetahuan dan kemahiran asas.

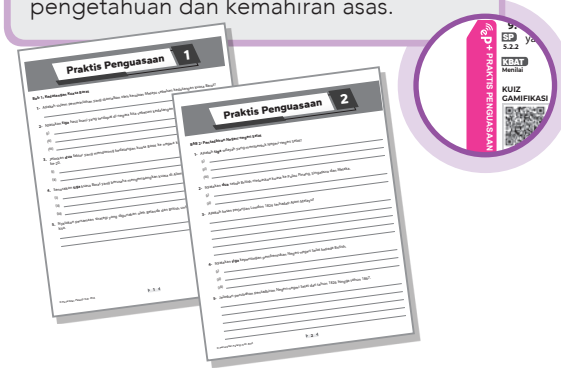

eP+ Praktis Lanjutan

Soalan yang mengembangkan pengetahuan dan mencabar pemikiran murid.

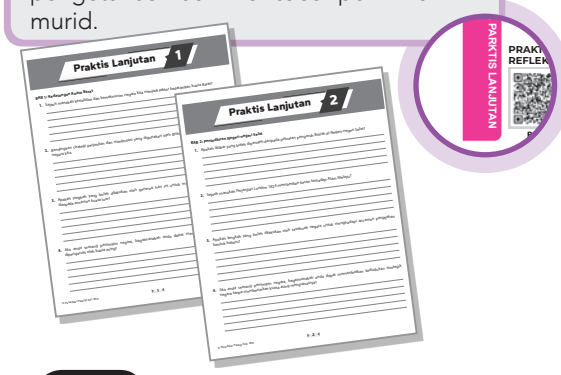

Boleh dimuat turun

Boleh diedit

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

KOLEKSI BAHAN SOKONGAN DIGITAL

Imbas kod QR di bawah untuk terus mengakses dan memuat turun bahan sokongan digital yang disediakan.

BAHAN SOKONGAN PEMBELAJARAN DIGITAL

- AI Mentor
- MPTg3
- Cetus Idea
- Tutorial
- Info
- Video
- Komik
- Kuiz Gamifikasi
- KBAT Ekstra
- Praktis Refleksi
- Laporan Tugasan Sejarah
- Jawapan

RESOS DIGITAL GURU ePelangi+

- e-RPH
- Nota Visual
- Praktis Ekstra
- JSU

Sila akses ke ePelangi+ untuk mendapatkan resos digital guru eksklusif!

- AI Buddy
- Edisi Guru Interaktif dengan butang JAWAPAN
- Edisi Guru PDF
- PowerPoint Interaktif
- MPTg3 Ekstra
- Pendidikan Sivik
- Praktis Penguasaan
- Praktis Lanjutan
- Bank Soalan

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Kandungan

Rekod Pentaksiran Murid iv – viii

CAMPUR TANGAN DAN PENJAJAHAN KUASA BARAT

Bab 1 Kedatangan Kuasa Barat **1**

Nota Pecut PowerPoint **1**

1.1 Kestabilan dan Kemakmuran Negara Kita Komik 2

1.2 Faktor Kedatangan Kuasa Barat ke Negara Kita Cetus idea Tutorial KBAT Ekstra 5

1.3 Persaingan Kuasa Barat untuk Mendapatkan Tanah Jajahan Tutorial Nota 7

1.4 Perbezaan Strategi Kuasa Barat untuk Menguasai Negara Kita 8
Cetus idea Info Kuiz Praktis Refleksi Sivik

Praktis MASTERI 1 Praktis 12

Bab 2 Pentadbiran Negeri-negeri Selat **15**

Nota Pecut PowerPoint **15**

2.1 Peluasan Kuasa British di Pulau Pinang, Singapura dan Melaka 16
Tutorial Cetus idea Info KBAT Ekstra Nota

2.2 Perjanjian London 1824 dan Kesannya terhadap Alam Melayu Komik 21

2.3 Pembentukan Negeri-negeri Selat Tutorial 22

2.4 Pentadbiran Negeri-negeri Selat 23
Kuiz Praktis Refleksi Sivik

Praktis MASTERI 2 Kuiz Praktis 25

Bab 3 Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Bersekutu **28**

Nota Pecut PowerPoint **28**

3.1 Kekayaan Hasil Bumi di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang Tutorial 29

3.2 Peluasan Kuasa British di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang 30
Cetus idea Info Nota

3.3 Pembentukan Negeri-negeri Melayu Bersekutu Tutorial 33

3.4 Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Bersekutu 34
Cetus idea KBAT Ekstra Kuiz Praktis Refleksi Sivik

Praktis MASTERI 3 Praktis 36

Bab 4 Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu **28**

Nota Pecut PowerPoint **39**

4.1 Pemerintahan Kesultanan Melayu di Perlis, Kedah, Kelantan, Terengganu dan Johor Tutorial 40

4.2 Peluasan Kuasa British di Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu 41

4.3 Peluasan Kuasa British di Johor 43
Info Tutorial Cetus idea Komik Nota

4.4 Sistem Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu 45
KBAT Ekstra Info Kuiz Praktis Refleksi Sivik

Praktis MASTERI 4 Praktis 48

Bab 5 Pentadbiran Barat di Sarawak dan Sabah **51**

Nota Pecut PowerPoint **51**

5.1 Latar Belakang Pemerintahan Tempatan di Sarawak dan Sabah Info 52

5.2 Peluasan Kuasa Dinasti Brooke di Sarawak Cetus idea Nota 54

5.3 Peluasan Kuasa Syarikat Borneo Utara British di Sabah Tutorial KBAT Ekstra 56

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

5.4 Bentuk Pentadbiran Barat di Sarawak dan Sabah — Kuiz, Praktis Refleksi, Sivik — 58

Praktis MASTERI 5 Praktis — 61

Bab 6 **Kesan Pentadbiran Barat terhadap Ekonomi dan Sosial** **64**

Nota Pecut PowerPoint — **64**

6.1 Pengenalan Ekonomi Moden oleh Kuasa Barat di Negara kita — Tutorial, Nota — 65

6.2 Pentadbiran Barat Berkaitan dengan Ekonomi — Cetus idea — 68

6.3 Kesan Ekonomi Akibat Pentadbiran Barat di Negara Kita — 70

6.4 Kesan Sosial Akibat Perkembangan Ekonomi di Negara Kita — 71

Komik, Tutorial, Info, KBAT Ekstra, Kuiz, Praktis Refleksi, Cetus idea, Sivik

Praktis MASTERI 6 Praktis — 74

TINDAK BALAS MASYARAKAT TEMPATAN

Bab 7 **Penentangan Masyarakat Tempatan** **77**

Nota Pecut PowerPoint — **77**

7.1 Matlamat dan Bentuk Penentangan Masyarakat Tempatan — 78

Tutorial, KBAT Ekstra, Cetus idea, Nota

7.2 Sistem Pentadbiran Barat Memberikan Kesan terhadap Kuasa Pemerintahan dan Kehidupan Masyarakat Tempatan — 81

7.3 Penentangan Masyarakat Tempatan terhadap Kuasa Barat — Tutorial — 82

7.4 Kesan Penentangan Masyarakat Tempatan — Kuiz, Praktis Refleksi, Sivik — 84

Praktis MASTERI 7 Praktis — 85

Bab 8 **Kebijaksanaan Raja dan Pembesar Melayu Menangani Cabaran Barat** **88**

Nota Pecut PowerPoint — **88**

8.1 Reaksi Pemerintah Negeri-negeri Melayu Utara dan Johor terhadap Tindakan Barat — Tutorial, Video, Nota — 89

8.2 Tindakan Raja Melayu dalam Menangani Cabaran Barat — Cetus idea, KBAT Ekstra, Komik — 91

8.3 Usaha Pembesar Melayu dalam Pemodenan Negeri — 94

8.4 Keberkesanan Peranan Pemerintah Tempatan dalam Menangani Cabaran Barat — Video, Kuiz, Praktis Refleksi, Sivik — 95

Praktis MASTERI 8 Praktis — 97

Panduan Tugasan Sejarah — **100**

Contoh Laporan Tugasan Sejarah Kod QR

▷ **Pentaksiran Pertengahan Tahun** — **101**

▷ **Pentaksiran Akhir Tahun** — **107**

MPTg3

https://plus.pelangibooks.com/Resources/ModulKompetensi/SejarahT3/KMMP.pdf

Jawapan

https://plus.pelangibooks.com/Resources/ModulKompetensi/SejarahT3/Jawapan.pdf

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Rekod Pentaksiran Murid

Sejarah Tingkatan 3

Nama: ..... *Tingkatan:* .....

BAB	STANDARD PRESTASI		HALAMAN	PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	TAFSIRAN		(✓) MENGUASAI	(✗) BELUM MENGUASAI
CAMPUR TANGAN DAN PENJAJAHAN KUASA BARAT					
1 **KEDATANGAN KUASA BARAT**	TP1	Menyatakan secara ringkas kedatangan kuasa Barat	3		
	TP2	Menjelaskan dengan contoh tentang kedatangan kuasa Barat ke negara kita	5, 6		
	TP3	Membina kronologi tentang kedatangan kuasa Barat	5, 7		
	TP4	Mencerakinkan maklumat tentang kedatangan kuasa Barat secara sistematik	8, 9		
	TP5	Membuat penilaian tentang kedatangan kuasa Barat ke negara kita	10, 11		
	TP6	Menjana idea untuk mengekalkan kedaulatan negara dari ancaman luar	11		
Tahap Penguasaan Bab 1	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5	TP 6
2 **PENTADBIRAN NEGERI-NEGERI SELAT**	TP1	Memerihalkan maklumat berkaitan Negeri-negeri Selat	16, 22		
	TP2	Menjelaskan dengan contoh yang sesuai tentang peluasan pengaruh Barat di Negeri-negeri Selat	16, 18, 21		
	TP3	Membina kronologi tentang pentadbiran Negeri-negeri Selat	17, 19		
	TP4	Menghuraikan maklumat tentang peluasan pengaruh British di Negeri-negeri Selat	19, 20, 21, 22, 24		

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAB	STANDARD PRESTASI		HALAMAN	PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	TAFSIRAN		(✓) MENGUASAI	(✗) BELUM MENGUASAI
	TP5	Membahaskan iktibar daripada peluasan pengaruh British di Negeri-negeri Selat	23		
	TP6	Menjana idea bagi menangani ancaman penjajahan bentuk baru untuk mempertahankan kedaulatan negara	24		
Tahap Penguasaan Bab 2	TP 1 ☐	TP 2 ☐ TP 3 ☐	TP 4 ☐	TP 5 ☐	TP 6 ☐
3 **PENTADBIRAN NEGERI-NEGERI MELAYU BERSEKUTU**	TP1	Menyatakan Negeri-negeri Melayu Bersekutu	29, 30		
	TP2	Menjelaskan tentang pentadbiran British di Negeri-negeri Melayu Bersekutu	32, 34		
	TP3	Menyusun maklumat tentang pembentukan Negeri-negeri Melayu Bersekutu di negara kita	31, 33		
	TP4	Menganalisis keberkesanan pentadbiran Barat di Negeri-negeri Melayu Bersekutu	32, 34		
	TP5	Membuat justifikasi penguasaan British terhadap kemakmuran ekonomi di Negeri-negeri Melayu Bersekutu	29, 35		
	TP6	Melahirkan idea bagi mewujudkan pentadbiran yang kompetitif dalam menjamin kemakmuran negara	35		
Tahap Penguasaan Bab 3	TP 1 ☐	TP 2 ☐ TP 3 ☐	TP 4 ☐	TP 5 ☐	TP 6 ☐
4 **PENTADBIRAN NEGERI-NEGERI MELAYU TIDAK BERSEKUTU**	TP1	Memerihalkan pentadbiran British di Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu secara ringkas	45		
	TP2	Menjelaskan dengan contoh tentang pentadbiran British di Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu	42		
	TP3	Mengelaskan maklumat tentang Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu	42, 43		

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAB	STANDARD PRESTASI		HALAMAN	PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	TAFSIRAN		(✓) MENGUASAI	(✗) BELUM MENGUASAI
	TP4	Mencerakinkan maklumat tentang peluasan pentadbiran British di Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu	41, 44		
	TP5	Membuat justifikasi tentang pembentukan Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu dalam menjamin kestabilan negara	46		
	TP6	Menjana idea bagi mewujudkan pentadbiran yang berkesan dalam memajukan negara	47		
Tahap Penguasaan Bab 4	TP 1 ☐	TP 2 ☐	TP 3 ☐	TP 4 ☐	TP 5 ☐ TP 6 ☐
5 **PENTADBIRAN BARAT DI SARAWAK DAN SABAH**	TP1	Memerihalkan pentadbiran Barat di Sarawak dan Sabah	54, 58		
	TP2	Menjelaskan dengan contoh tentang pentadbiran Barat di Sarawak dan di Sabah	54, 57, 60		
	TP3	Membina kronologi maklumat tentang pentadbiran rejim Brooke di Sarawak dan Syarikat Borneo Utara British di Sabah	55, 56		
	TP4	Membanding beza peluasan pengaruh kuasa Barat di Sarawak dan Sabah	59		
	TP5	Membuat justifikasi tentang peluasan pengaruh Barat di Sarawak dan Sabah dalam membentuk pentadbiran yang sistematik	58, 60		
	TP6	Menjana idea bagi mewujudkan sistem pentadbiran yang berdaya saing di masa hadapan	59		
Tahap Penguasaan Bab 5	TP 1 ☐	TP 2 ☐	TP 3 ☐	TP 4 ☐	TP 5 ☐ TP 6 ☐

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAB	STANDARD PRESTASI		HALAMAN	PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	TAFSIRAN		(✓) MENGUASAI	(✗) BELUM MENGUASAI
6 **KESAN PENTADBIRAN BARAT TERHADAP EKONOMI DAN SOSIAL**	TP1	Mengetahui kesan pentadbiran Barat terhadap ekonomi dan sosial	65		
	TP2	Menjelaskan dengan contoh kesan pentadbiran Barat terhadap ekonomi dan sosial	66, 67, 69		
	TP3	Mengklasifikasikan maklumat kesan pentadbiran Barat terhadap ekonomi dan sosial	68, 70, 71		
	TP4	Membanding beza kesan pentadbiran Barat terhadap ekonomi dan sosial	71		
	TP5	Membuat penilaian kesan pentadbiran Barat terhadap ekonomi dan sosial yang mempengaruhi kehidupan hari ini	72, 73		
	TP6	Melahirkan idea untuk pembangunan negara demi keharmonian rakyat	73		
Tahap Penguasaan Bab 6		TP 1 TP 2 TP 3	TP 4	TP 5	TP 6

TINDAK BALAS MASYARAKAT TEMPATAN					
7 **PENENTANGAN MASYARAKAT TEMPATAN**	TP1	Menyatakan penentangan masyarakat tempatan	74		
	TP2	Menjelaskan dengan contoh penentangan masyarakat tempatan	79, 80		
	TP3	Membina urutan peristiwa penentangan masyarakat tempatan	79		
	TP4	Mencerakinkan maklumat tentang penentangan masyarakat tempatan	74, 80		

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

BAB	STANDARD PRESTASI		HALAMAN	PENCAPAIAN	
	TAHAP PENGUASAAN	TAFSIRAN		(✓) MENGUASAI	(✗) BELUM MENGUASAI
	TP5	Menjustifikasikan penentangan masyarakat tempatan dalam mempertahankan hak dan maruah bangsa	81, 82, 83, 84		
	TP6	Menjana idea tentang kepimpinan berwibawa dalam memperjuangkan kedaulatan negara	84		
Tahap Penguasaan Bab 7	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5	TP 6
8 **KEBIJAKSANAAN RAJA DAN PEMBESAR MELAYU MENANGANI CABARAN BARAT**	TP1	Menyatakan tindakan raja dan pembesar Melayu dalam menangani cabaran Barat	89		
	TP2	Mengemukakan dengan contoh tindakan raja dan pembesar Melayu dalam menangani cabaran Barat	90		
	TP3	Mengkategorikan tindakan pemerintah dalam menangani cabaran Barat	95		
	TP4	Menganalisis tindakan raja dan pembesar Melayu dalam menangani cabaran Barat	91		
	TP5	Menilai usaha raja dan pembesar Melayu dalam menangani cabaran Barat untuk pembangunan negara	93, 94, 95, 96		
	TP6	Menjana idea dalam menangani cabaran untuk mempertahankan kedaulatan negara	96		
Tahap Penguasaan Bab 8	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5	TP 6

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Bab 1

Kedatangan Kuasa Barat

NOTA PECUT

1.1 Kestabilan dan Kemakmuran Negara Kita

1. Undang-undang terbahagi kepada dua, iaitu undang-undang tidak bertulis yang dikenali sebagai adat serta undang-undang bertulis seperti *Hukum Kanun Melaka, Hukum Kanun Pahang* dan *Undang-Undang 99 Perak*.

1.2 Faktor Kedatangan Kuasa Barat ke Negara Kita

1. **Abad ke-16**
   (a) Mendapatkan barangan mewah.
   (b) Memerlukan pusat pengumpulan barang.
   (c) Mendapatkan pelabuhan persinggahan.
   (d) Menyebarkan agama Kristian.
2. **Abad ke-17 dan ke-18**
   (a) Revolusi Perindustrian menyebabkan negara-negara Eropah memerlukan bahan mentah bagi keperluan kilang mereka.
   (b) Mereka mencari kawasan pasaran yang lebih luas untuk memasarkan barangan tersebut.
3. **Abad ke-19 dan ke-20**
   (a) Perkembangan industri kereta meningkatkan permintaan terhadap getah asli.
   (b) Kesuburan tanah dan kekayaan hasil bumi negara diperlukan oleh kuasa Barat.
   (c) Pengenalan industri mengetin oleh Amerika Syarikat meningkatkan permintaan bijih timah.
   (d) Pembukaan Terusan Suez mempercepat urusan perdagangan Alam Melayu dan benua Eropah.
   (e) Ciptaan telegraf membolehkan ahli perniagaan Eropah dan Amerika Syarikat menghubungi wakil mereka dengan cepat.
   (f) Persaingan kuasa-kuasa Barat bagi meluaskan wilayah pengaruh dan tanah jajahan.
   (g) Ciptaan kapal wap menggalakkan perdagangan.
   (h) Slogan "Beban Orang Putih" dan "Tugas Menyebarkan Tamadun". Kuasa Barat berhujah bahawa peradaban mereka lebih tinggi bagi mewajarkan tindakan dan merasionalkan penjajahan mereka.

1.3 Persaingan Kuasa Barat untuk Mendapatkan Tanah Jajahan

1. Britain – Negeri-negeri Melayu, Brunei, Borneo Utara (SBUB), Sarawak (Brooke)
2. Perancis – Indochina, Segenting Kra
3. Rusia – Ujung Salang
4. Jerman – Pulau Langkawi
5. Amerika Syarikat – Terengganu
6. Belanda – Kepulauan Hindia Timur
7. Portugis – Timor Leste
8. Sepanyol – Kesultanan Sulu

1.4 Perbezaan Strategi Kuasa Barat untuk Menguasai Negara Kita

1. **Strategi Belanda**
   (a) Serangan fizikal – Berperang dengan penduduk tempatan.
   (b) Perjanjian dengan Perak dan Selangor.
   (c) Pakatan Johor (1641) dan British (1824).
2. **Strategi British**
   (a) Manipulasi – Perebutan takhta di Perak (1871), rompakan kapal dagang oleh lanun dan serangan rumah api di Tanjung Rachado serta konflik antara pembesar di Negeri Sembilan.
   (b) Tipu helah – Mendapatkan Pulau Pinang.
   (c) Pakatan – Mendapatkan Melaka melalui pakatan dengan Belanda.
   (d) Ugutan / desakan – Sultan dipaksa menerima Residen British di Selangor dan Pahang serta desakan mengiktiraf James Brooke sebagai Raja Sarawak.
   (e) Perjanjian – Mengadakan perjanjian dengan Sultan Perak, Selangor, Pahang dan Yamtuan Seri Menanti.
   (f) Pajakan – Pemberian Piagam Diraja kepada SBUB.
   (g) Serangan fizikal – Menyerang Naning, membedil Kuala Terengganu dan meminta Sultan Omar tidak mencampuri perang saudara di Pahang serta masalah takhta Sultan Mahmud Lingga.

ePOWERPOINT

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Buku Teks ms. 4 – 9

1.1 Kestabilan dan Kemakmuran Negara Kita

1. Tandakan (✓) pada pernyataan yang betul dan (✗) pada pernyataan yang salah.

SP 7.1.1

(a) Negara kita mengamalkan sistem pemerintahan demokrasi yang diwarisi daripada Kesultanan Melayu Melaka. ✗

(b) Pentadbiran pada peringkat negeri diketuai oleh raja atau sultan. ✓

(c) Raja atau sultan menjadi lambang kedaulatan negeri. ✓

(d) Pemerintahan sultan dibantu oleh para pembesar dan wakil rakyat yang dilantik oleh baginda. ✗

(e) Pembesar yang dilantik oleh sultan menjaga keamanan di jajahan dan daerah masing-masing. ✓

(f) Dalam sistem pemerintahan masyarakat Melayu, kampung ialah unit pemerintahan yang paling kecil. ✓

2. Lengkapkan ayat di bawah berkaitan dengan kestabilan negara kita.

SP 7.1.1

Sistem pemerintahan:

(a) Sistem pemerintahan beraja diamalkan di negeri-negeri Melayu, kecuali Negeri Sembilan, Sarawak dan Sabah.

(b) Negeri Sembilan mengamalkan sistem pemerintahan yang diketuai oleh Yamtuan Besar atau Yang di-Pertuan Besar.

(c) Masyarakat di Sarawak mengamalkan sistem pemerintahan kesukuan dan kesultanan.

(d) Sistem pemerintahan kesukuan, kesultanan dan ketua bebas diamalkan di Sabah.

Sistem perundangan:

(e) Terdapat dua sistem perundangan, iaitu undang-undang bertulis dan undang-undang tidak bertulis.

(f) Undang-undang tidak bertulis terdiri daripada Adat Perpatih dan Adat Temenggung.

(g) Undang-undang bertulis terdiri daripada *Hukum Kanun Melaka*, *Undang-Undang 99 Perak* dan *Hukum Kanun Pahang*.

(h) Di Sarawak dan Sabah, masyarakat mengamalkan peraturan hidup dan undang-undang adat secara turun-temurun melalui kepercayaan suku kaum masing-masing.

Hubungan luar:

(i) Hubungan luar terjalin dalam tiga bentuk, iaitu ekonomi, politik dan sosial.

(j) Jalinan hubungan luar oleh negeri-negeri Melayu membolehkan mereka meluaskan pengaruh, melindungi daripada ancaman musuh, memajukan ekonomi negeri serta menstabilkan sistem pemerintahan.

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

3. Lengkapkan peta pokok berikut berkaitan dengan kemakmuran negara kita yang menyebabkan kedatangan kuasa Barat.

SP 7.1.1 TP 1

Kemakmuran negara

Hasil galian

(a) Bijih timah
(b) Emas
(c) Perak

Hasil hutan

(d) Kayu-kayan / Rotan
(e) Damar / Kapur barus
(f) Getah jelutung
(g) Kayu cendana
(h) Kayu gaharu

Hasil laut

(i) Sirip ikan yu
(j) Timun laut
(k) Rumpai laut
(l) Mutiara

4. Lengkapkan maklumat berikut berkaitan dengan sistem ekonomi negara kita.

SP 7.1.1

Perdagangan dan pelabuhan

(a) Negeri-negeri Melayu berjaya menjalankan kegiatan perdagangan kerana terdapat pelabuhan yang terletak di muara sungai yang strategik.

(b) Syahbandar dilantik untuk mengurus pelabuhan.

Sistem timbang, sukat dan ukur

(c) Masyarakat Melayu menggunakan sistem sukat seperti kepul, leng, kal, cupak dan gantang.

(d) Orang Melayu memakai sistem timbangan dari pedagang China, iaitu kati, tahil dan pikul.

(e) Bagi timbangan emas dan perak, orang Melayu menggunakan timbangan pedagang India seperti saga, mayam, bungkal dan kati.

(f) Sukatan baharu seperti auns, paun, tan dan gelen digunakan pada zaman British.

Mata wang

(g) Pada peringkat awal, perdagangan dijalankan secara tukar barang / sistem barter.

(h) Kemudian, mata wang yang diperbuat daripada timah dan emas digunakan.

Sistem percukaian

(i) Cukai ialah bayaran yang dikenakan ke atas hasil perlombongan, pertanian, hasil hutan dan perdagangan.

(j) Cukai merupakan sumber pendapatan pemerintah dan akan disalurkan untuk memakmurkan negeri.

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

5. Lengkapkan ayat di bawah berkaitan dengan ciri-ciri pendidikan tidak formal dalam masyarakat Melayu.

SP 7.1.1

Ciri-ciri pendidikan tidak formal

(a) Pendidikan awal yang berlaku dalam institusi ___keluarga___.

(b) Berkaitan dengan agama, kelakuan dan ___adat resam___.

(c) Mempelajari ___kemahiran___ seperti bercucuk tanam, menangkap ikan dan bertukang.

(d) Mengajar cara berkawan, berpekerti mulia dan menjaga ___maruah___.

(e) Disampaikan melalui pantun, peribahasa, cerita rakyat dan ___pantang larang___.

(f) Melahirkan individu yang berakhlak mulia dan ___berhemah tinggi___.

KOMIK 1

Ciri-ciri pendidikan tidak formal

6. Jelaskan sistem pendidikan formal dalam masyarakat Melayu.

SP 7.1.1

Lokasi	Aspek pendidikan
(a) Istana	Pendidikan meliputi ___hal pentadbiran negara___ dan ___sistem politik___.
(b) Masjid dan surau	Murid-murid mempelajari cara bacaan dalam solat, tajwid, hadis, ___fekah___ dan ___usuludin___.
(c) Pondok	Mata pelajaran yang diajar ialah al-Quran, ___hadis___ dan ___bahasa Arab___.
(d) Madrasah	Sistem pendidikan mengikut ___sukatan pelajaran___ dan dilaksanakan secara ___kelas___.
(e) Masjid dan sekolah agama di Sarawak	Murid belajar membaca ___al-Quran___ dan menulis ___tulisan jawi___.
(f) Surau, pondok dan rumah guru agama di Sabah	Murid-murid belajar membaca ___al-Quran___ dan menulis ___tulisan jawi___.

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Buku Teks ms. 10 – 15

1.2 Faktor Kedatangan Kuasa Barat ke Negara Kita

7. Lengkapkan ayat di bawah dengan jawapan yang betul. TP 3

SP 7.1.2

(a) Pada abad ke-16, kuasa Portugis dan Sepanyol telah berjaya menjelajah ke luar benua Eropah.

(b) Mereka berjaya membina empayar perdagangan serta menguasai jalan perdagangan di Lautan Hindi.

(c) Pada abad ke-17, kuasa penjajah Barat melibatkan Belanda, Britain dan Perancis bangkit untuk merebut kekayaan dan tanah jajahan di seberang laut.

(d) Alam Melayu menjadi sasaran mereka kerana kaya dengan sumber rempah-ratus.

(e) Pada tahun 1600, British menubuhkan Syarikat Hindia Timur Inggeris (SHTI).

(f) Belanda menubuhkan Syarikat Hindia Timur Belanda pada tahun 1602 dan Perancis menubuhkan Syarikat Hindia Timur Perancis pada tahun 1664.

8. Huraikan faktor-faktor kedatangan kuasa Barat pada abad ke-16. TP 2

SP 7.1.2

(a) **Barangan mewah**

(i) Kuasa Barat ingin mendapatkan bahan seperti rempah-ratus, minyak wangi, emas, perak, batu permata, gading dan hasil hutan.

(ii) Mereka juga perlu mendapatkan barangan mewah dari China seperti teh, sutera dan tembikar.

(b) **Pusat pengumpulan barang**

(i) Pedagang China memerlukan barangan dari Kepulauan Melayu seperti emas, perak, bijih timah dan rempah-ratus.

(ii) Syarikat perdagangan Eropah memerlukan pusat pengumpulan bahan mentah tempatan yang terletak di tengah-tengah laluan perdagangan di antara India dan China.

(c) **Pelabuhan persinggahan**

(i) Kuasa Barat memerlukan pelabuhan yang sesuai sebagai tempat perlindungan sementara menunggu peralihan angin monsun.

(ii) Mereka memerlukan pelabuhan singgah di Alam Melayu untuk memudahkan kapal berlabuh, mengisi bekalan air, makanan serta membaiki kapal sebelum belayar ke Canton.

(d) **Agama Kristian**

(i) Melalui penjelajahan dan penjajahan kuasa Barat di Alam Melayu, mereka berusaha untuk menyebarkan agama Kristian ke Alam Melayu.

(ii) Matlamat penjajahan mereka dapat diungkapkan sebagai kekayaan, keagamaan dan kemasyhuran.

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

9. Sejak abad ke-17, Revolusi Perindustrian telah berlaku di Britain. TP 2

SP 7.1.2

TUTORIAL

Kedatangan Barat pada abad ke-17 hingga abad ke-20

(a) Apakah yang anda faham tentang Revolusi Perindustrian?

Revolusi Perindustrian membolehkan barangan kilang dikeluarkan secara besar-besaran.

(b) Selain Britain, namakan **dua** negara Eropah lain yang turut mengalami Revolusi Perindustrian.

(i) Jerman

(ii) Perancis

(c) Jelaskan perubahan dasar kuasa-kuasa Barat selepas Revolusi Perindustrian.

Kuasa Barat mula menguasai tanah jajahan di luar Eropah. Mereka memerlukan pusat perdagangan dan pusat pembekalan bahan mentah bagi keperluan kilang perusahaan mereka secara berterusan. Mereka juga memerlukan pasaran yang lebih luas untuk memasarkan barangan kilang mereka.

10. Lengkapkan rajah berikut berkaitan dengan faktor-faktor kedatangan kuasa Barat ke negara kita pada abad ke-19 dan ke-20. TP 2

SP 7.1.2

CETUS IDEA

Faktor-faktor kedatangan kuasa Barat pada abad ke-19 dan ke-20

- (a) Keperluan getah asli kesan perkembangan industri kereta.
- (b) Kesuburan tanah dan kekayaan hasil bumi negara kita.
- (c) Keperluan bijih timah kesan perkembangan industri mengetin.
- (d) Pembukaan Terusan Suez telah mempercepat urusan perdagangan.
- (e) Ciptaan kapal wap memudahkan pengangkutan.
- (f) Persaingan kuasa-kuasa Barat untuk mendapatkan tanah jajahan.
- (g) Ciptaan telegraf memudahkan perhubungan.
- (h) Peluasan kuasa melalui slogan "Beban Orang Putih".

KBAT EKSTRA

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Buku Teks ms. 16

1.3 Persaingan Kuasa Barat untuk Mendapatkan Tanah Jajahan

11. Lengkapkan ayat di bawah berkaitan dengan kuasa-kuasa Barat yang berlumba mendapatkan tanah jajahan. SP 7.1.3 TP 3

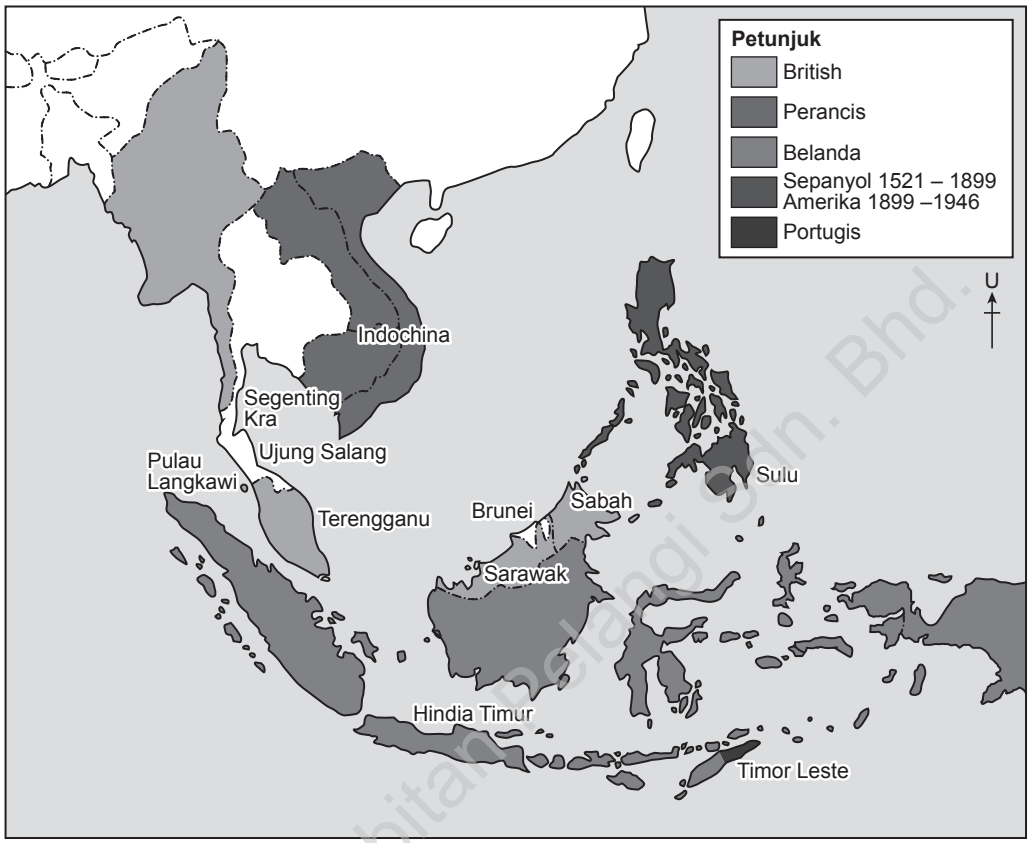

NOTA VISUAL

TUTORIAL

Peluasan Kuasa Barat di Asia Tenggara

(a) Perancis meluaskan kuasanya di Indochina dan merancang untuk membina terusan di Segenting Kra.

(b) Rusia berhasrat membuka petempatan di Ujung Salang.

(c) Jerman berusaha mendapatkan Pulau Langkawi.

(d) Belanda berusaha menguasai seluruh Kepulauan Hindia Timur.

(e) Portugis berusaha mendapatkan Timor Leste.

(f) Amerika Syarikat ingin bertapak di Terengganu.

(g) British menjadikan Kesultanan Brunei sebagai negeri naungannya.

(h) Keluarga Brooke menguasai wilayah Sarawak dan memperluas kawasan pemerintahan hingga sempadan Brunei.

(i) Syarikat Borneo Utara British membeli wilayah-wilayah Sabah daripada Sultan Brunei dan Sultan Sulu.

(j) Sepanyol menakluk Kesultanan Sulu.

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Buku Teks ms. 18 – 21

1.4 Perbezaan Strategi Kuasa Barat untuk Menguasai Negara Kita

12. Lengkapkan petikan berikut berkaitan dengan perubahan dasar British daripada tidak campur tangan kepada campur tangan di negeri-negeri Melayu. SP 7.1.4 TP 4

Pada tahun 1873, pucuk pimpinan kerajaan Britain diambil alih oleh (a) Parti Konservatif daripada (b) Parti Liberal. Kerajaan baharu ini menukarkan dasar tidak campur tangan kepada dasar (c) campur tangan British di negeri-negeri Melayu.

Dasar campur tangan merujuk kepada penglibatan British secara langsung dalam (d) pentadbiran di negeri-negeri Melayu. Langkah ini diambil setelah kerajaan British menerima desakan daripada (e) pedagang Negeri-negeri Selat untuk campur tangan bagi memelihara kepentingan (f) pelaburan mereka.

Andrew Clarke yang menggantikan (g) Harry Ord sebagai Gabenor Negeri-negeri Selat berusaha mencari alasan untuk memaksa pemerintah tempatan supaya menerima (h) naungan dan campur tangan British.

13. Lengkapkan rajah berikut bagi menunjukkan perbandingan strategi yang digunakan oleh Belanda dan British dalam usaha menguasai negara kita. SP 7.1.4 TP 4

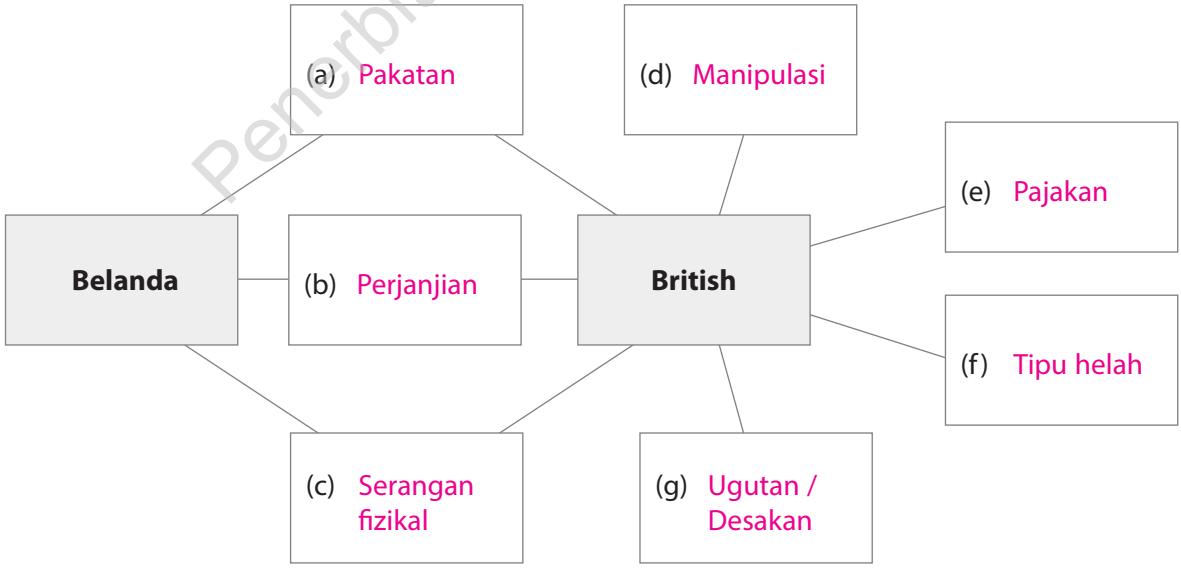

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

14. Berdasarkan peristiwa berikut, nyatakan strategi yang digunakan oleh Belanda untuk mengatasinya.

SP 7.1.4

TP 4

CETUS IDEA

Serangan fizikal | Perjanjian | Pakatan

(a) Berkonflik dengan penduduk di Pulau Pangkor pada tahun 1650 dan Kuala Perak pada tahun 1651 berikutan dasar monopoli bijih timah oleh Belanda. → Serangan fizikal

(b) Memaksa Sultan Selangor untuk menjual bijih timah kepada Belanda pada tahun 1786. → Perjanjian

(c) Bertindak ke atas Selangor dan Rembau pada tahun 1763 bagi mengelakkan penguasaan Selangor ke atas Selat Melaka. → Serangan fizikal

(d) Bersama-sama angkatan Johor untuk mengalahkan Portugis di Melaka pada tahun 1641. → Pakatan

(e) Berusaha untuk mendapatkan bijih timah di negeri Perak pada tahun 1650. → Perjanjian

(f) Masalah perebutan perairan Selat Melaka dengan Johor dan Selangor pada tahun 1784. → Serangan fizikal

(g) Berpakat dengan British dan memeterai Perjanjian Inggeris-Belanda 1824. → Pakatan

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

15. Huraikan strategi yang digunakan oleh British untuk menguasai negara kita. **TP 4**

SP 7.1.4

Manipulasi

(a) Menggunakan perebutan takhta di Perak pada tahun 1871 untuk campur tangan di Perak.

(b) Menggunakan peristiwa rompakan lanun dan serangan ke atas rumah api di Tanjung Rachado sebagai alasan untuk campur tangan di Selangor.

(c) Mengambil kesempatan berikutan konflik antara pembesar di Sungai Ujong untuk campur tangan di Negeri Sembilan.

Tipu helah

(d) Francis Light melakukan tipu helah kepada Sultan Kedah bagi mendapatkan Pulau Pinang.

Pakatan

(e) Berpakat dengan Belanda dengan memeterai Perjanjian Inggeris-Belanda 1824 untuk mendapatkan Melaka.

Ugutan / Desakan

(f) Membuat ugutan terhadap Sultan Selangor dan Sultan Pahang agar menerima Residen British bagi menasihati baginda dalam hal-hal pentadbiran.

(g) James Brooke mendesak Sultan Brunei untuk mengiktiraf beliau sebagai Raja Sarawak.

Perjanjian

(h) Mendesak Sultan Perak, Sultan Selangor, Yamtuan Seri Menanti dan Sultan Pahang memeterai perjanjian agar menerima naungan British.

(i) James Brooke menandatangani perjanjian dengan Sultan Brunei untuk mengiktiraf beliau sebagai Raja Sarawak yang merdeka.

Pajakan

(j) Melalui pajakan dan pemberian piagam kepada Syarikat Borneo Utara British, British meluaskan pengaruhnya ke atas Sabah.

Serangan fizikal

(k) Menyerang Naning pada tahun 1831 dan 1832 berikutan keengganan Penghulu Dol Said tunduk kepada kekuasaan British di Melaka.

(l) Membedil Kuala Terengganu dan meminta Sultan Omar tidak mencampuri masalah perang saudara di Pahang serta masalah takhta Sultan Mahmud Lingga.

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

16. Gambar berikut menunjukkan peristiwa menandatangani perjanjian antara Stamford Raffles dengan Sultan Hussein dan Temenggung Abdul Rahman pada 6 Februari 1819.

SP 7.1.4 TP 6

KBAT Mengaplikasi

Berdasarkan pengetahuan sejarah anda, bagaimanakah Stamford Raffles berjaya menduduki Singapura? Andaikan anda pemerintah Johor ketika itu, apakah usaha yang dapat anda lakukan bagi menangkis kemaraan kuasa Barat di Singapura?

INFO
Sejarah Johor

Pada 30 Januari 1819, Stamford Raffles memaksa Temenggung Abdul Rahman menandatangani perjanjian yang membenarkan British membuka petempatan di Singapura. Perjanjian tersebut memerlukan pengesahan Sultan Johor. Stamford Raffles mendapat maklumat tentang masalah pewarisan takhta kerajaan Johor. Stamford Raffles mengiktiraf Tengku Hussein sebagai Sultan Johor yang sah dengan syarat Sultan Hussein mengiktiraf perjanjian Stamford Raffles dengan Temenggung Abdul Rahman. Pada 6 Februari 1819, Sultan Hussein mengiktiraf perjanjian tersebut yang membolehkan British bertapak secara rasmi di Singapura.

Usaha yang boleh dilakukan bagi menangkis kemaraan kuasa Barat ialah bersatu hati, menyatukan rakyat, mengutamakan kepentingan negara, bermusyawarah, memantapkan sistem pentadbiran, mengetahui muslihat dan strategi kuasa Barat dan menguatkan sistem pertahanan.

17. Lakukan aktiviti berikut.

SP 7.1.4

Aktiviti

PAK-21 TP 6

(a) Bahagikan kelas kepada enam kumpulan kecil.

(b) Setiap kumpulan akan memilih salah satu daripada strategi berikut:
- (i) Pakatan
- (ii) Manipulasi
- (iii) Serangan fizikal
- (iv) Tipu helah
- (v) Perjanjian
- (vi) Ugutan / Desakan

(c) Pilih peristiwa yang membuktikan penggunaan strategi tersebut. Dapatkan maklumat daripada buku teks, jurnal, ensiklopedia atau Internet tentang peristiwa tersebut.

(d) Setiap kumpulan akan mengadakan perbincangan secara meja bulat. Ahli kumpulan akan mencatat idea pada kertas yang sama.

PRAKTIS REFLEKSI
Bab 1

KUIZ GAMIFIKASI
Bab 1

Tahap Penguasaan Bab 1 TP 1 TP 2 TP 3 TP 4 TP 5 TP 6

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Praktis MASTERI 1

Bahagian A

1. Buku Teks ms. 5 Di manakah sistem pemerintahan tradisional berikut dilaksanakan?

- Sistem Kesukuan
- Sistem Kesultanan
- Sistem Ketua Bebas

A Sabah
B Sarawak
C Kelantan
D Negeri Sembilan

Aras R Mengingat

2. Buku Teks ms. 8 Apakah fungsi cerita rakyat dalam sistem pendidikan tidak formal masyarakat Melayu tradisional?

A Menyindir
B Menasihat
C Menghafal
D Menghibur

Aras S Memahami

3. Buku Teks ms. 12 Mengapakah kuasa Eropah berlumba-lumba untuk meluaskan tanah jajahan di Timur selepas Revolusi Perindustrian?

I Mencari pasaran baharu
II Mendapatkan bahan mentah
III Mengembangkan idea revolusi
IV Menandatangani perjanjian perdagangan

A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

Aras S Menganalisis

4. Buku Teks ms. 13 Apakah kesan perkembangan industri kereta terhadap negara kita?

A Pengenalan kenderaan bermotor
B Pembinaan jalan raya dinaik taraf
C Harga bijih timah melambung tinggi
D Permintaan terhadap getah asli meningkat

Aras S Menilai

5. Buku Teks ms. 14 Apakah kesan pembukaan Terusan Suez terhadap negara kita?

I Perusahaan getah meningkat
II Perkembangan industri perkapalan
III Mempercepat urusan perdagangan
IV Menggalakkan kedatangan kuasa Barat

A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

Aras S Menilai

6. Buku Teks ms. 15 Mengapakah kuasa Barat menggunakan slogan "Beban Orang Putih"?

A Meraih simpati
B Mewajarkan tindakan
C Memberikan kesedaran
D Mewujudkan kesejahteraan

Aras S Menganalisis

7. Buku Teks ms. 16 Apakah kuasa Barat yang berusaha untuk bertapak di Terengganu?

A Jerman
C Sepanyol
B Perancis
D Amerika Syarikat

Aras R Mengingat

8. Buku Teks ms. 20 Mengapakah Belanda mengadakan pakatan dengan Johor pada tahun 1641?

A Menguasai Singapura
B Menyekat kemaraan British
C Mengusir Portugis dari Melaka
D Memajukan perdagangan Johor

Aras R Memahami

9. Buku Teks ms. 21 Apakah kesan strategi pakatan antara British dengan Belanda terhadap negara kita?

A British mendapatkan Melaka
B Penghapusan lanun di Selat Melaka
C Kekalahan Dol Said dalam Perang Naning
D Perjanjian perdagangan bijih timah Perak-Belanda

Aras S Menilai

10. Buku Teks ms. 21 Apakah strategi yang digunakan oleh British dalam konflik perebutan takhta di Perak pada tahun 1870-an?

A Pakatan
B Tipu helah
C Manipulasi
D Serangan fizikal

Aras S Menganalisis

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Bahagian B

1. Negara kita mempunyai sistem pemerintahan dan ekonomi yang mantap dan teratur.

(a) Nyatakan **dua** peranan raja dalam sistem pemerintahan beraja yang diwarisi oleh negara kita.

Buku Teks ms. 4

(i) Mengetuai pentadbiran negeri.

(ii) Lambang kedaulatan negeri.

Aras S Memahami [2 *markah*]

(b) Bagaimanakah sistem ekonomi yang teratur telah membawa kemakmuran kepada negara kita?

Buku Teks ms. 7

Kegiatan perdagangan dijalankan di pelabuhan-pelabuhan yang strategik.

Sistem timbangan dan sukatan digunakan dalam perdagangan.

Penggunaan mata wang memudahkan urusan perdagangan.

Sistem percukaian yang teratur dilaksanakan.

Aras S Menganalisis [4 *markah*]

(c) Cadangkan langkah-langkah untuk mengukuhkan ekonomi negara kita.

Memanfaatkan hasil hutan dan hasil bumi negara.

Melibatkan diri dalam perdagangan antarabangsa.

Menggalakkan penglibatan rakyat / belia dalam bidang perdagangan.

Menghapuskan amalan rasuah.

Menyediakan infrastruktur yang lengkap/ canggih di seluruh negara.

Aras T Mencipta [4 *markah*]

2. Maklumat berikut berkaitan dengan strategi kuasa Barat untuk menguasai negara kita.

> Kuasa-kuasa Barat telah menggunakan strategi secara diplomasi dan agresif dalam usaha menguasai negara kita demi kepentingan ekonomi mereka.

(a) Nyatakan **tiga** strategi yang digunakan oleh Belanda untuk menguasai negara kita.

Buku Teks ms. 19

(i) Serangan fizikal

(ii) Pakatan

(iii) Perjanjian

Aras R Mengingat [3 *markah*]

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

(b) Bagaimanakah British menggunakan strategi manipulasi untuk campur tangan di negara kita?

Buku Teks ms. 21

(i) Menggunakan peristiwa perebutan takhta di Perak pada tahun 1871 untuk campur tangan di Perak.

(ii) Menggunakan peristiwa rompakan kapal dagang British dan serangan ke atas rumah api di Tanjung Rachado sebagai alasan untuk campur tangan di Selangor.

(iii) Mengambil kesempatan berikutan konflik antara pembesar di Sungai Ujong untuk campur tangan di Negeri Sembilan.

Aras S Menganalisis [3 *markah*]

(c) Sekiranya anda pembesar negara, bagaimanakah anda dapat mengelakkan negara kita daripada dimanipulasi oleh kuasa luar?

Melengkapkan diri dengan ilmu pengetahuan.

Meningkatkan tahap pendidikan negara.

Sentiasa memberikan kesedaran kepada rakyat.

Memastikan kekayaan negara dinikmati bersama oleh semua rakyat.

Sentiasa memelihara keamanan dan kestabilan negara.

Aras S Mengaplikasi [4 *markah*]

Bahagian C

KLU SOALAN

1(a) Selepas Revolusi Perindustrian, kuasa Barat memerlukan bahan mentah untuk keperluan kilang dan mencari pasaran baharu.

1. Gambar berikut menunjukkan Revolusi Perindustrian di Eropah pada abad ke-17.

Buku Teks ms. 12 - 15

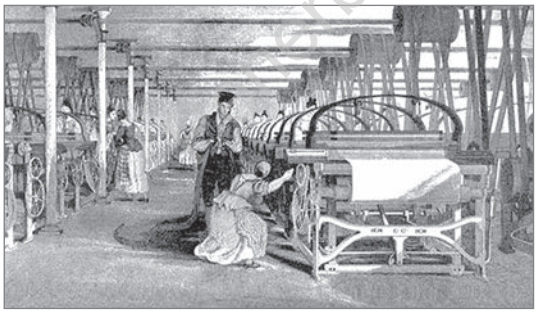

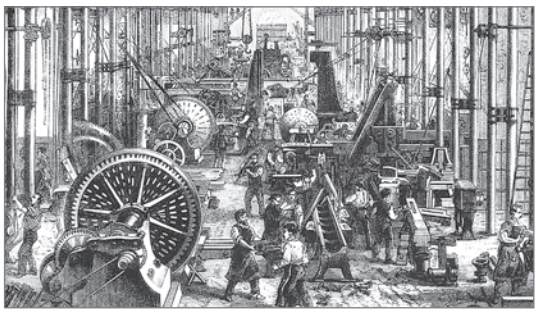

(a) Huraikan kedatangan kuasa Barat ke negara kita pada abad ke-17 dan ke-18.

Aras S Memahami [6 *markah*]

(b) Jelaskan faktor kedatangan kuasa Barat ke negara kita pada abad ke-19 dan ke-20.

Aras S Menganalisis [6 *markah*]

(c) Apakah peranan warganegara dalam mempertahankan kedaulatan negara?

Aras T Mengaplikasi [8 *markah*]

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Pentaksiran Pertengahan Tahun

Bahagian A
[20 *markah*]
Jawab **semua** *soalan.*

SKOR /80

1. Apakah barang dagangan yang ditimbang melalui sistem timbangan berikut?

• 12 saga	=	1 mayam
• 16 mayam	=	1 bungkal

A Beras
B Emas
C Minyak
D Batu permata

2. Mengapakah pedagang Eropah berusaha mendapatkan hasil bumi berikut?

- Emas
- Bijih timah
- Rempah-ratus

A Berdagang dengan China
B Mendapat harga tinggi di pasaran
C Barang dagangan yang menguntungkan
D Keperluan utama Revolusi Perindustrian

3. Mengapakah kuasa Barat datang ke negara kita untuk mendapatkan getah asli pada abad ke-19 dan ke-20?
A Mutu getah asli negara kita terbaik
B Kemunculan perusahaan kereta di Eropah
C Negara kita pengeluar getah terbesar dunia
D Pembesar tempatan berjaya memajukan perusahaan getah

4. Mengapakah kuasa Barat menggunakan slogan berikut?

- Beban Orang Putih
- Tugas Menyebarkan Tamadun

A Memudahkan dasar penjajahan
B Melariskan barangan keluaran Eropah
C Mendapatkan sokongan pembesar Eropah
D Mengelakkan penentangan penduduk peribumi

5. Apakah peristiwa yang menunjukkan strategi pakatan dalam penguasaan kuasa Barat terhadap negara kita?
A British mendapatkan Melaka
B Kejadian di Tanjong Rachado
C Konflik pembesar di Sungai Ujong
D Penyerahan Singapura kepada British

6. Apakah kepentingan Pulau Pinang kepada SHTI?
A Pusat pentadbiran
B Pangkalan tentera
C Kawasan pertanian
D Pelabuhan bebas cukai

7. Maklumat berikut berkaitan dengan pendudukan Singapura oleh British.

Belanda membantah pendudukan Singapura oleh British kerana mendakwa Singapura berada di bawah pengaruhnya.

Bagaimanakah penyelesaian tersebut dicapai?
A Perlumbaan senjata
B Menjalinkan persahabatan
C Menandatangani perjanjian
D Merujuk kepada Sultan Johor

8. Antara berikut, yang manakah kesan Perjanjian London 1824 kepada British?
I Menguasai Betawi
II Mengambil alih Melaka
III Meluaskan kuasa ke Tanah Melayu
IV Mengukuhkan kuasa di Kepulauan Riau Lingga
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

9. Siapakah yang mengetuai pentadbiran Negeri-negeri Selat?
A Residen
B Gabenor
C Gabenor Jeneral
D Residen Konsular

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

10. Bagaimanakah British mengatasi masalah yang dihadapi di Negeri-negeri Selat berikut?

- Masalah banduan
- Masalah kongsi gelap
- Masalah rompakan kapal dagang

A Mengukuhkan pertahanan
B Menubuhkan jabatan baharu
C Mengasingkan pentadbiran setiap negeri
D Memindahkan pusat pentadbiran ke London

11. Apakah kekayaan yang terdapat di kawasan berikut?

- Klian Pauh
- Lembah Kinta

A Emas
B Getah
C Bijih timah
D Lada hitam

12. Apakah alasan British untuk memaksa Sultan Pahang menerima Residen British?
A Kemunduran ekonomi
B Kekacauan kongsi gelap
C Perebutan takhta kerajaan
D Pembunuhan warganegara British

13. Mengapakah pelaksanaan Sistem Residen di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang memberi kesan kepada masyarakat tempatan?
I Cukai baharu dilaksanakan
II Residen mengetuai pemerintahan
III Pungutan cukai oleh pembantu raja
IV Sistem Barat menggantikan pentadbiran tradisional
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

14. Apakah lokasi pusat pentadbiran bagi Negeri-negeri Melayu Bersekutu?
A Perak
B Pahang
C Kuala Lumpur
D Negeri Sembilan

15. Apakah faktor pembentukan Negeri-negeri Melayu Bersekutu?
I Menjamin keselamatan
II Menyeragamkan pentadbiran
III Mengukuhkan kedudukan sultan
IV Menyelesaikan masalah kongsi gelap
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

16. Mengapakah Kedah menjalinkan hubungan luar dengan Siam?
A Mencontohi pemodenan Siam
B Mengelakkan ancaman Burma
C Menghalang peluasan kuasa British
D Meneruskan amalan pemerintah terdahulu

17. Mengapakah British begitu berminat untuk meluaskan kuasa ke Negeri-negeri Melayu Utara?
I Kekayaan hasil bumi
II Memenuhi permintaan Siam
III Menyelesaikan masalah huru-hara
IV Menghalang kemasukan kuasa lain
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

18. Apakah kesan Perjanjian Setia Johor-British 1885 kepada negeri Johor?
I Pelantikan pegawai Konsul British
II Residen British ditempatkan di Johor
III Pembubaran Majlis Mesyuarat Negeri
IV Hal ehwal luar Johor dikawal oleh British
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

19. Apakah ciri-ciri pentadbiran di Terengganu selepas kedatangan British?
I Penasihat British terlibat secara langsung
II Kakitangan awam terdiri daripada pegawai British
III Residen British dilantik mengetuai pentadbiran negeri
IV Pembentukan Jemaah Menteri dan Majlis Mesyuarat Negeri
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

20. Selepas pembentukan Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu, apakah perubahan yang berlaku pada institusi kesultanan?
I Sultan hilang peranan dalam pentadbiran
II Sultan kekal sebagai ketua agama Islam dan adat Melayu
III Sultan kekal sebagai kuasa tertinggi dalam pentadbiran negeri
IV Sultan menjadi pembantu Penasihat British dalam pentadbiran
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Bahagian B

[40 *markah*]

Jawab **semua** *soalan.*

1. Rajah berikut menunjukkan sistem pendidikan masyarakat Melayu sebelum kedatangan kuasa Barat.

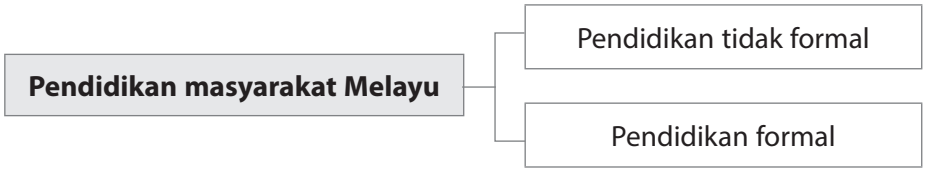

(a) Nyatakan **tiga** tempat pelaksanaan pendidikan formal.

(i) Istana

(ii) Masjid / Surau

(iii) Madrasah / Pendidikan pondok

[3 *markah*]

(b) Apakah matlamat pendidikan kepada masyarakat Melayu ketika itu?

Melahirkan individu yang berakhlak mulia / berkelakuan sopan / berhemah tinggi.

Membentuk generasi yang berdikari.

Menerapkan kemahiran bercucuk tanam / menangkap ikan / bertukang.

[3 *markah*]

(c) Sistem pendidikan tidak formal penting diteruskan pada masa ini.
Berikan ulasan anda untuk menyokong pernyataan tersebut.

Asuhan keluarga pada peringkat awal untuk melahirkan anak-anak yang berakhlak mulia.

Didikan awal seperti bersopan dan menghormati orang tua.

Anak-anak dilatih dengan kemahiran hidup seperti memasak / membersihkan rumah dan pakaian.

Memupuk sikap berdikari dalam diri anak-anak.

[4 *markah*]

2. Pada tahun 1826, Pulau Pinang, Singapura dan Melaka digabungkan dalam satu unit pentadbiran yang dikenali sebagai Negeri-negeri Selat.

(a) Nyatakan **dua** matlamat pembentukan Negeri-negeri Selat.

(i) Menjimatkan perbelanjaan.

(ii) Menyeragamkan pentadbiran.

[2 *markah*]

(b) Apakah kepentingan pembentukan Negeri-negeri Selat kepada British?

British dapat menguasai keseluruhan Selat Melaka.

Taraf pelabuhan bebas Negeri-negeri Selat menarik kedatangan pedagang.

Menjadi pusat pengumpulan hasil bumi Alam Melayu.

Hasil bumi Alam Melayu mengimbangi perdagangan British dengan China.

[4 *markah*]

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

(c) Pada pendapat anda, bagaimanakah negeri-negeri Melayu yang berhampiran dapat memanfaatkan pembentukan Negeri-negeri Selat bagi mengukuhkan kedudukan ekonomi mereka?

Menjalinkan perdagangan dengan Negeri-negeri Selat.

Membekalkan hasil bumi yang diperlukan oleh Negeri-negeri Selat.

Mendapatkan barangan dari luar melalui pelabuhan Negeri-negeri Selat.

Mengajak pelabur Negeri-negeri Selat untuk melaburkan modal di negeri-negeri Melayu.

(*Mana-mana jawapan yang munasabah*) [4 *markah*]

3. (a) Senaraikan **tiga** kawasan perlombongan bijih timah di Perak.

(i) Larut

(ii) Lembah Kinta

(iii) Sayong / Klian Pauh / Klian baru / Manjong / Beruas

(*Pilih mana-mana tiga jawapan*) [3 *markah*]

(b) Bagaimanakah pemimpin Perak memajukan perlombongan bijih timah?

Menggunakan kaedah tradisional, iaitu melampan. Ngah Ibrahim dan anaknya, Long Jaafar membawa masuk pelombong Cina. Ngah Ibrahim menjadikan Kuala Sepetang sebagai pelabuhan untuk mengangkut bijih timah ke Pulau Pinang. Sultan Perak, Sultan Muzaffar Shah mengadakan perjanjian menjual bijih timah dengan Belanda.

(*Pilih mana-mana tiga jawapan*) [3 *markah*]

(c) Apakah kepentingan perlombongan bijih timah kepada kerajaan Perak?

Menjadi sumber pendapatan.

Barang dagangan utama.

Mendapatkan perlindungan Portugis / membebaskan Perak daripada Acheh.

Pembinaan pelabuhan Kuala Sepetang.

(*Mana-mana jawapan yang munasabah*) [4 *markah*]

4. British menggabungkan Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang menjadi Negeri-negeri Melayu Bersekutu pada tahun 1896.

(a) Nyatakan faktor-faktor pembentukan Negeri-negeri Melayu Bersekutu.

Mengatasi kelemahan Sistem Residen. Menyeragamkan pentadbiran. Menjamin keselamatan negeri. Menangani masalah kewangan Pahang.

[3 *markah*]

(b) Jelaskan ciri-ciri Negeri-negeri Melayu Bersekutu.

Gabungan negeri Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang. Pentadbiran berbentuk persekutuan. Residen Jeneral sebagai ketua pentadbir. Kuala Lumpur menjadi pusat pentadbiran.

(*Pilih mana-mana tiga jawapan*) [3 *markah*]

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

(c) Sebagai rakyat Malaysia yang setia, apakah peranan kita untuk mempertahankan pemerintahan kerajaan persekutuan di negara kita?

Menghormati perlembagaan negara.

Mengamalkan prinsip Rukun Negara.

Mengeratkan perpaduan.

Mengamalkan cara hidup demokratik.

[4 *markah*]

Bahagian C

[20 *markah*]

Jawab **satu** *soalan sahaja.*

1. (a) Jelaskan faktor-faktor kedatangan kuasa Barat ke negara kita pada abad ke-16.

Mendapatkan bahan seperti rempah-ratus, minyak wangi, emas, perak, batu permata, gading dan hasil hutan. Mendapatkan barangan mewah dari China seperti teh, sutera dan tembikar di negara kita. China memerlukan barangan dari Alam Melayu seperti rempah-ratus, bijih timah, emas dan perak. Memerlukan pusat pengumpulan barang di Kepulauan Melayu yang terletak di tengah-tengah laluan perdagangan di antara India dan China. Mendapatkan pelabuhan persinggahan sebagai tempat perlindungan sementara menunggu peralihan angin monsun. Menyebarkan agama Kristian. Matlamat penjajahan diungkapkan sebagai kekayaan, keagamaan dan kemasyhuran.

[6 *markah*]

(b) Terangkan sebab-sebab peningkatan kedatangan kuasa Barat ke negara kita pada abad ke-19 dan ke-20.

Kemunculan perusahaan kereta dan ciptaan tayar meningkatkan permintaan terhadap getah asli oleh kuasa Barat. Kuasa Barat juga berusaha mendapatkan getah asli untuk perusahaan penebat barangan elektrik. Kesuburan dan keluasan tanah sesuai untuk tanaman berorientasikan eksport seperti getah, tebu, tembakau dan padi. Kekayaan hasil bumi seperti bijih timah, bijih besi, emas, petroleum dan arang batu. Pengenalan industri mengetin makanan, minuman, membuat bumbung rumah dan tong minyak memerlukan penggunaan bijih timah. Pembukaan Terusan Suez mempercepat urusan perdagangan. Ciptaan kapal wap dapat membawa muatan yang lebih banyak, perjalanan menjadi lebih cepat dan menjimatkan kos. Persaingan antara kuasa-kuasa Barat meluaskan wilayah pengaruh dan tanah jajahan. Ciptaan telegraf membolehkan ahli perniagaan di benua Eropah dan Amerika Syarikat menghubungi ejen dan wakil mereka di Tanah Melayu dengan cepat. Kuasa Barat berhasrat mengembangkan pengaruh dan tamadun mereka ke seberang laut. Penggunaan slogan "Beban Orang Putih" untuk membantu dan memberikan kesejahteraan kepada penduduk di wilayah jajahan mereka.

[6 *markah*]

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

(c) Sejarah menunjukkan kuasa Barat menggunakan pelbagai strategi untuk menguasai negara kita. Cadangkan usaha-usaha untuk mengelakkan peristiwa seperti itu daripada berulang.

Memelihara keistimewaan yang sedia ada di negara kita. Memastikan sistem pentadbiran berkesan. Tidak menimbulkan huru-hara dalam negara. Kepentingan negara dan rakyat diutamakan. Mempertahankan prinsip demokrasi. Memelihara institusi raja. Sentiasa mengikuti perkembangan di dalam dan luar negara. Memperkasakan sistem pendidikan negara. Mengukuhkan hubungan diplomatik.

[8 *markah*]

2. (a) Johor berupaya mempertahankan kedaulatannya sehingga tahun 1914. Bagaimanakah pemerintah Johor mampu mempertahankan kedaulatannya?

Kebijaksanaan pemerintah dan pembesar memajukan negeri. Ekonomi komersial berkembang pesat terutama dalam sektor pertanian. Melaksanakan Sistem Kangcu. Pelaksanaan pentadbiran moden yang cekap dan berkesan. Mewujudkan Majlis Jemaah Diraja Johor, Jemaah Menteri dan jabatan-jabatan kerajaan. Pemodenan dalam pelbagai bidang seperti pentadbiran, infrastruktur dan sosial. Golongan pentadbir bersifat komited dan menjalankan tugas dengan berkesan. Menjalin hubungan dengan negeri-negeri Melayu serta negara luar. Membawa kemakmuran dan kemajuan secara menyeluruh. British tiada alasan untuk meluaskan kuasa.

[6 *markah*]

(b) Terangkan ciri-ciri Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu.

Tidak ditadbir sebagai satu unit pentadbiran yang tunggal. Pentadbiran bersifat longgar. Tidak terdapat perjanjian khas dalam pembentukan Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu. Pengenalannya adalah lebih kepada langkah membezakan pentadbirannya dengan Negeri-negeri Melayu Bersekutu. Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu diletak di bawah kawalan Pesuruhjaya Tinggi Negeri-negeri Melayu Bersekutu dan Gabenor Negeri-negeri Selat. Kedudukannya tetap sebagai negeri-negeri Melayu pemerintahan beraja yang bebas dan berkuasa autonomi. Raja Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu mempunyai kuasa yang lebih besar berbanding dengan kuasa raja di Negeri-negeri Melayu Bersekutu.

[6 *markah*]

(c) Pelaksanaan Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu adalah lebih baik berbanding dengan Negeri-negeri Melayu Bersekutu. Huraikan pernyataan tersebut.

Kedudukan dan peranan sultan tidak berubah dalam Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu. Sultan kekal sebagai puncak kuasa dalam pentadbiran negeri. Sultan masih berkuasa dalam soal agama Islam dan adat istiadat Melayu. Kedudukan pembesar turut dikekalkan. Di bawah Negeri-negeri Melayu Bersekutu, sultan terpaksa menerima nasihat Residen. Sistem pentadbiran tradisional dikekalkan. Sistem Jemaah Menteri, Majlis Negeri dan peraturan dalam perlembagaan bertulis diteruskan. Pembesar Melayu menjadi peneraju sistem pentadbiran negeri. Pihak British membantu dengan meminjamkan pegawai tadbir. Negeri mempunyai sistem perkhidmatan awamnya sendiri.

(*Mana-mana jawapan yang munasabah*) [8 *markah*]

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Pentaksiran Akhir Tahun

Bahagian A
[20 *markah*]
Jawab **semua** *soalan.*

SKOR /80

P+ JSU UASA EKSTRA

1. Apakah peranan Penggawa dalam kerajaan Melayu?
A Menjaga keamanan daerah
B Menyampaikan arahan raja
C Menyediakan hasil dagangan
D Mengekalkan kedaulatan negeri

2. Rajah berikut menunjukkan perubahan permintaan hasil bumi Alam Melayu di Eropah.

Abad ke-16	→	Abad ke-19
Rempah ratus		Getah

Apakah faktor yang membawa kepada perubahan tersebut?
A Penggunaan kapal wap
B Kekurangan pekerja ladang
C Perkembangan industri kereta
D Kemerosotan permintaan rempah

3. Apakah tujuan British menduduki Seberang Perai pada tahun 1800?
I Benteng pertahanan
II Kawasan pembekal makanan
III Melemahkan Kesultanan Kedah
IV Memajukan pelabuhan di Pulau Pinang
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

4. Mengapakah Stamford Raffles mengiktiraf Tengku Hussein sebagai Sultan Johor Riau?
A Menegakkan keadilan
B Muslihat untuk menduduki Singapura
C Mengukuhkan pengaruh British di Johor
D Memberikan sokongan kepada Tengku Hussein

5. Mengapakah pentadbiran Negeri-negeri Selat di bawah Pejabat India dipindahkan ke Pejabat Tanah Jajahan London pada tahun 1867?
A Bantahan saudagar Negeri-negeri Selat
B Undang-undang British tidak dikuatkuasakan
C Pentadbiran diketuai oleh pembesar tempatan
D Menjadikan Negeri-negeri Selat pusat pengumpulan pedagang

6. Apakah kesan Perang Larut terhadap Perak?
A Campur tangan British
B Kemerosotan pentadbiran
C Perdagangan bijih timah meningkat
D Pelaksanaan undang-undang Barat

7. Apakah faktor pembentukan Negeri-negeri Melayu Bersekutu?
I Menyeragamkan pentadbiran
II Menguasai negeri-negeri Melayu
III Mengembalikan kuasa raja Melayu
IV Menangani masalah kewangan Pahang
A I dan II **C** II dan III
B I dan IV **D** III dan IV

8. Mengapakah penubuhan Majlis Mesyuarat Persekutuan menjejaskan kewibawaan Raja-raja Melayu?
A Dilarang mengutip cukai
B Dilantik menjadi ahli biasa
C Dilucutkan gelaran sultan
D Dikawal perbelanjaan negeri

9. Maklumat berikut berkaitan Kesultanan Kelantan.

> Maharaja Siam mengurniakan gelaran Phya Pipit Pakdi kepada Sultan Muhammad I pada tahun 1812.

Penerbitan Pelangi Sdn Bhd

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Apakah kesan tindakan tersebut?
A Kemajuan perdagangan
B Pengukuhan pertahanan
C Hilang kedaulatan negeri
D Penamatan institusi beraja

10. Apakah kesan pelaksanaan pemodenan yang dilaksanakan oleh Sultan Abu Bakar terhadap negeri Johor?
A Rakyat hidup sejahtera
B Bandar-bandar baharu dibina
C Tekanan British berjaya ditangkis
D Kedudukan raja bertambah kukuh

11. Mengapakah berlaku perubahan berikut di Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu?

- Pasukan polis diwujudkan.
- Jabatan baharu diperkenalkan.

A Pemantapan kuasa sultan
B Pelaksanaan Birokrasi Barat
C Pengukuhan kuasa pembesar tempatan
D Penerusan sistem pentadbiran tradisional

12. Bagaimanakah Charles Brooke berjaya menguasai Limbang di Sarawak pada tahun 1890?
A Persetujuan penduduk
B Melemahkan ekonomi
C Menggunakan kekerasan
D Menghapuskan lanun

13. Apakah strategi yang digunakan oleh Syarikat Borneo Utara British (SBUB) untuk meluaskan kuasa di Sabah?
A Pajakan
B Peperangan
C Tipu helah
D Manipulasi

14. Mengapakah ekonomi moden melibatkan modal dan pengeluaran dalam skala yang besar?
A Berorientasikan eksport
B Melibatkan buruh yang ramai
C Menggunakan tanah yang luas
D Menebus guna kawasan tanah terbiar

15. Apakah tujuan British membina jalan raya dan landasan keretapi api di negara kita?
A Menjamin mutu bahan mentah
B Meningkatkan taraf hidup penduduk
C Memudahkan pengangkutan hasil bumi
D Memajukan sistem pengangkutan awam

16. Siapakah pemimpin yang menentang British dengan mencabar perjanjian?
A Dol Said
B Yamtuan Antah
C Dato' Maharaja Lela
D Haji Abdul Rahman Limbong

17. Apakah iktibar yang diperoleh daripada perjuangan Tok Janggut dan Mat Salleh?
A Tegas dalam pendirian
B Berkorban untuk negara
C Berfikir sebelum bertindak
D Tabah menghadapi dugaan

18. Mengapakah gerakan penentangan terhadap British menemui kegagalan?
I Pucuk pimpinan lemah
II Sokongan tidak menyeluruh
III Penentangan bersifat setempat
IV Kedudukan kewangan tidak kukuh
A I dan II
B I dan IV
C II dan III
D III dan IV

19. Gambar berikut menunjukkan Undang-Undang Tubuh di Johor.

Apakah kepentingan undang-undang tersebut?
A Menjamin keharmonian kaum
B Mengukuhkan kedudukan raja
C Memelihara kedaulatan negeri
D Mengutamakan kebajikan rakyat

20. Apakah kesan tindakan pemimpin tempatan yang menggunakan kebijaksanaan dalam menghadapi kemaraan British?
A Menuntut kemerdekaan
B Berjaya mengusir pentadbir British
C Melambatkan peluasan kuasa British
D Merampas kembali hak dan kepentingan

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Bahagian B

[40 *markah*]

Jawab **semua** *soalan.*

1. British membentuk Negeri-negeri Selat bagi mengukuhkan kuasanya di Pulau Pinang, Singapura dan Melaka.

(a) Terangkan ciri-ciri pentadbiran Negeri-negeri Selat di bawah kerajaan British di India.

Pentadbiran diketuai oleh Gabenor.

Residen Konsular dilantik membantu Gabenor dalam urusan pentadbiran.

Pulau Pinang menjadi pusat pentadbiran Negeri-negeri Selat yang pertama.

[3 *markah*]

(b) Mengapakah unit pentadbiran tersebut berpindah ke Pejabat Tanah Jajahan British di London pada tahun 1867?

Tiada wakil Negeri-negeri Selat dalam Majlis Perundangan di India.

Pejabat India gagal mengawal masalah rompakan kapal dagang di Negeri-negeri Selat.

Pejabat India mahu menjadikan mata wang rupee India sebagai mata wang rasmi Negeri-negeri Selat.

Pejabat India menjadikan Negeri-negeri Selat tempat buangan banduan.

[3 *markah*]

(c) Jelaskan pengajaran yang anda peroleh daripada sejarah pembentukan unit pentadbiran tersebut.

Membuat perancangan yang strategik bagi menjamin kejayaan dalam sesuatu tindakan.

Mempertahankan negara daripada ancaman atau serangan musuh.

Sentiasa cakna dengan perancangan kuasa asing.

Bersatu padu, bermuafakat dan bekerjasama untuk menghadapi musuh negara.

Bijak menyusun strategi untuk mencapai cita-cita masa depan.

[4 *markah*]

2. British memperkenalkan Sistem Residen di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang.

(a) Namakan Residen British di negeri berikut:

(i) Perak : J.W.W. Birch

(ii) Pahang : J.P. Rodger

(iii) Selangor : J.G. Davidson

[3 *markah*]

(b) Jelaskan peranan Residen.

Menasihati Raja-raja Melayu dalam semua hal ehwal pentadbiran.

Kecuali yang berkaitan dengan agama Islam dan adat istiadat Melayu.

Semua nasihat mesti dipatuhi dan diikuti.

[3 *markah*]

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

(c) Apakah kesan pelaksanaan Sistem Residen terhadap masyarakat tempatan?

Pentadbiran negeri dikuasai oleh British. Pegawai British mengambil alih peranan pembesar. Penduduk tempatan hidup dalam kesulitan. Penduduk tempatan perlu membayar cukai tanah. Penduduk tempatan perlu mendapatkan kebenaran British untuk meneroka tanah.

[4 *markah*]

3. (a) Mengapakah kedudukan Sabah dikatakan strategik?

Terletak di tengah-tengah laluan perdagangan di antara China dan Singapura.

Kapal dagang dapat berlabuh di pelabuhan dengan selamat daripada tiupan angin monsun.

[2 *markah*]

(b) Nyatakan syarat-syarat yang perlu dipatuhi oleh Syarikat Borneo Utara British (SBUB) untuk menerima Piagam Diraja daripada British.

(i) SBUB bersetuju menerima penasihat British.

(ii) SBUB melantik pegawai tadbir daripada pegawai yang diakui British.

(iii) SBUB memelihara adat resam, agama dan undang-undang penduduk tempatan.

(iv) SBUB tidak dibenarkan menyerahkan Sabah kepada pihak lain tanpa kebenaran British.

[4 *markah*]

(c) Cadangkan langkah-langkah untuk mempertahankan kekayaan sumber negara kita daripada dieksploitasi oleh kuasa luar.

Sentiasa berwaspada terhadap tindak tanduk kuasa luar. Memperkasa sistem pendidikan. Mewujudkan pentadbiran dalam negeri yang stabil. Menyatupadukan rakyat untuk memelihara kestabilan.

[4 *markah*]

4. Kedatangan kuasa Barat ke negara kita telah memperkenalkan ekonomi moden.

(a) Jelaskan ciri-ciri ekonomi moden.

Melibatkan modal yang besar. Memerlukan tanah yang luas. Menggunakan teknologi moden. Menggunakan tenaga buruh yang ramai. Menghasilkan barangan dalam skala yang besar.

[3 *markah*]

(b) Nyatakan kesan-kesan sosial akibat perkembangan ekonomi di negara kita.

Berlaku perkembangan bandar yang pesat. Masyarakat berbilang kaum terbentuk. Berlaku pelbagai perkembangan dalam bidang pendidikan. Perkhidmatan kesihatan mula mendapat perhatian. Penjara dibina untuk memelihara keamanan.

[3 *markah*]

(c) Cadangkan usaha-usaha untuk memajukan diri dalam bidang ekonomi.

Mengamalkan sikap keterbukaan. Bersedia menerima perubahan. Sentiasa memperbaharui dan meningkatkan ilmu pengetahuan. Bijak mengatur tindakan dan strategi. Menerima perbezaan pendapat.

[4 *markah*]

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Bahagian C

[20 *markah*]

Jawab **satu** *soalan sahaja.*

1. (a) Terangkan proses penentangan tokoh berikut:

(i) Rentap

Pada tahun 1853, Rentap berjaya membunuh Alan Lee, iaitu pegawai James Brooke. Pada tahun 1854, beliau berundur ke Bukit Sadok berikutan serangan James Brooke ke atas kubunya di Sungai Lang. Rentap berjaya mengundurkan pasukan Charles Brooke dalam serangan Charles Brooke ke atas Bukit Sadok pada tahun 1857. Pada tahun 1858 dan 1861, Charles Brooke menggempur kubu Rentap di Bukit Sadok. Rentap berundur ke Entabai dan meninggal dunia beberapa tahun selepas itu.

[3 *markah*]

(ii) Mat Salleh

Membina kubu di Ranau. Pada Julai 1897, Mat Salleh menyerang pusat pentadbiran British di Pulau Gaya. Pada bulan November 1897, beliau menyerang Ambong. Pada tahun 1898, Mat Salleh dibenarkan mentadbir daerah Tambunan setelah Cowie mengadakan rundingan dengan beliau di Menggatal. SBUB memungkiri janji dan mengambil alih pentadbiran Tambunan pada tahun 1899. Tentera SBUB menyerang kubu Mat Salleh di Teboh, Tambunan. Mat Salleh terkorban dalam pertempuran di Tambunan pada tahun 1900.

[3 *markah*]

(b) Mengapakah penentangan masyarakat tempatan menemui kegagalan?

Penentangan mereka bersifat setempat. Perjuangan tidak meluas ke seluruh negeri. Sokongan tidak menyeluruh. Perjuangan tidak mendapat sokongan daripada pihak istana. British menggunakan pengaruh istana untuk memadamkan kebangkitan masyarakat tempatan. Senjata kuasa Barat lebih canggih berbanding dengan senjata yang digunakan oleh masyarakat tempatan. British menggunakan pelbagai strategi untuk mengatasi kebangkitan masyarakat tempatan. British berpakat dengan Belanda untuk memadamkan kebangkitan masyarakat tempatan.

[6 *markah*]

(c) Jelaskan kepentingan menghayati jasa tokoh tempatan menentang kuasa Barat.

Membina jati diri. Meningkatkan semangat patriotisme. Menghargai jasa pemimpin atau tokoh. Membentuk semangat berjuang yang tinggi. Berani kerana benar. Mempertahankan institusi raja. Sanggup tampil di barisan hadapan untuk mempertahankan kedaulatan negara. Memperoleh pengajaran dan iktibar.

[8 *markah*]

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

2. Pelbagai strategi digunakan oleh Raja-raja Melayu bagi melindungi kepentingan bangsa dan kedaulatan negeri dalam menghadapi cabaran kuasa Barat.

(a) Huraikan strategi Raja-raja Melayu bagi membela nasib dan kepentingan bangsa melalui Durbar.

Dalam Durbar 1903 di Kuala Lumpur, Sultan Perak, Sultan Idris Murshidul Adzam Shah mengkritik pemusatan kuasa di tangan Residen Jeneral. Mendesak dilaksanakan langkah mengembalikan kuasa raja. Menuntut bilangan pegawai Melayu dalam perkhidmatan Kerajaan Persekutuan ditambah dan dilantik ke jawatan yang lebih tinggi. Yang di-Pertuan Besar Negeri Sembilan, Tuanku Muhammad ibni Yamtuan Antah menuntut bahasa Melayu digunakan sebagai bahasa rasmi Persekutuan. Melalui Durbar 1932 di Pekan, Pahang, Sultan Perak, Sultan Iskandar Shah mendesak agar kuasa pemerintahan dikembalikan kepada Raja-raja Melayu dan Majlis Negeri dalam semua aspek pemerintahan negeri. Dalam Durbar 1937 di Klang, Selangor, Yang di-Pertuan Besar Negeri Sembilan, Tuanku Abdul Rahman menggesa British mengembalikan peluang perkhidmatan kepada buruh dari rumpun Alam Melayu. Sultan Pahang, Sultan Abu Bakar Riayatuddin AlMuazzam Shah mendesak British memberikan perhatian kepada masalah orang Melayu yang tidak mempunyai pekerjaan atau tanah. Melalui Durbar 1939 di Seri Menanti, Negeri Sembilan, Sultan Selangor, Sultan Hishamuddin Alam Shah mencadangkan penubuhan Malay Girls College yang sama taraf dengan Malay College Kuala Kangsar untuk meningkatkan pendidikan kaum wanita.

[6 *markah*]

(b) Jelaskan kejayaan Maharaja Abu Bakar menangani tekanan daripada penjajah British melalui diplomasi.

Menjalinkan hubungan baik dengan kerajaan Negeri-Negeri Selat. British mengekalkan kawasan Teluk Belanga di Singapura sebagai milik Kesultanan Johor. Berkunjung ke London untuk bertemu dengan Ratu Victoria. Dikurniakan gelaran Maharaja Johor pada tahun 1868. Meredakan tekanan Gabenor Negeri-Negeri Selat. Diberi kepercayaan menyelesaikan pertikaian di negeri-negeri Melayu. Menubuhkan Lembaga Penasihat Johor di London. Melantik ahli dalam kalangan pegawai British yang berpengaruh untuk membantu menasihati baginda dalam hal pentadbiran.

[6 *markah*]

(c) Kesepakatan dan kebijaksanaan Raja-raja Melayu dan pembesar negeri menangani cabaran kuasa Barat telah berjaya mempertahankan kedaulatan negeri.

Apakah iktibar yang anda peroleh daripada kejayaan tersebut?

Permuafakatan pemerintah membawa kesejahteraan kepada rakyat. Sikap berani dan kebijaksanaan merupakan asas penting kepada seseorang pemimpin. Rakyat hendaklah bersatu padu memberikan sokongan kepada raja dan pembesar. Mempertahankan kedaulatan negara tanggungjawab kita semua. Memelihara kestabilan negara bagi mengelakkan campur tangan kuasa luar. Menyokong dan menjayakan dasar pemerintah. Perpaduan rakyat menjamin keutuhan negara. Pemimpin berwawasan memperkasakan pentadbiran negara. Rakyat memberikan taat setia kepada raja dan pemimpin.

[8 *markah*]

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

Jawapan

Bab 1

1.1 Kestabilan dan Kemakmuran Negara Kita

1. (a) ✗
(b) ✓
(c) ✓
(d) ✗
(e) ✓
(f) ✓

2. (a) Sistem pemerintahan beraja
(b) Yang di-Pertuan Besar
(c) kesultanan
(d) kesultanan ; ketua bebas
(e) bertulis ; tidak bertulis
(f) Adat Perpatih
(g) *Hukum Kanun Pahang*
(h) undang-undang adat
(i) sosial
(j) menstabilkan sistem pemerintahan

3. (a) Bijih timah
(b) Emas
(c) Perak
(d) Kayu-kayan / Rotan
(e) Damar / Kapur barus
(f) Getah jelutung
(g) Kayu cendana
(h) Kayu gaharu
(i) Sirip ikan yu
(j) Timun laut
(k) Rumpai laut
(l) Mutiara

4. (a) muara sungai yang strategik
(b) Syahbandar
(c) kepul, leng, kal, cupak dan gantang
(d) kati, tahil dan pikul
(e) saga, mayam, bungkal dan kati
(f) auns, paun, tan dan gelen
(g) tukar barang / sistem barter
(h) timah dan emas
(i) hasil perlombongan, pertanian, hasil hutan dan perdagangan
(j) pendapatan pemerintah

5. (a) keluarga
(b) adat resam
(c) kemahiran
(d) maruah
(e) pantang larang
(f) berhemah tinggi

6. (a) hal pentadbiran negara ; sistem politik
(b) fekah ; usuludin
(c) hadis ; bahasa Arab
(d) sukatan pelajaran; kelas
(e) al-Quran ; tulisan jawi
(f) al-Quran ; tulisan jawi

1.2 Faktor Kedatangan Kuasa Barat ke Negara Kita

7. (a) Portugis ; Sepanyol
(b) Lautan Hindi
(c) Belanda ; Britain ; Perancis
(d) rempah-ratus
(e) Syarikat Hindia Timur Inggeris (SHTI)
(f) Syarikat Hindia Timur Belanda ; Syarikat Hindia Timur Perancis

8. (a) (i) rempah-ratus, minyak wangi, emas, perak, batu permata, gading dan hasil hutan.
(ii) teh, sutera dan tembikar.
(b) (i) emas, perak, bijih timah dan rempah-ratus.
(ii) tengah-tengah laluan perdagangan di antara India dan China.
(c) (i) tempat perlindungan sementara menunggu peralihan angin monsun.
(ii) memudahkan kapal berlabuh, mengisi bekalan air, makanan serta membaiki kapal sebelum belayar ke Canton.
(d) (i) menyebarkan agama Kristian ke Alam Melayu.
(ii) kekayaan, keagamaan dan kemasyhuran.

9. (a) Revolusi Perindustrian membolehkan barangan kilang dikeluarkan secara besar- besaran.
(b) (i) Jerman
(ii) Perancis
(c) • Kuasa Barat mula menguasai tanah jajahan di luar Eropah.
• Mereka memerlukan pusat perdagangan dan pusat pembekalan bahan mentah bagi keperluan kilang perusahaan mereka secara berterusan.
• Mereka juga memerlukan pasaran yang lebih luas untuk memasarkan barangan kilang mereka.

10. (a) Keperluan getah asli kesan perkembangan industri kereta.
(b) Kesuburan tanah dan kekayaan hasil bumi negara kita.
(c) Keperluan bijih timah kesan perkembangan industri mengetin.
(d) Pembukaan Terusan Suez telah mempercepat urusan perdagangan.
(e) Ciptaan kapal wap memudahkan pengangkutan.

Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.

© Penerbitan Pelangi Sdn. Bhd.